

ספר

צוואת הריב"ש

ה"ה צוואות והנהגות ישרות אשר נשמע
מפי הקדוש איש האקי' בוצינא קדישא
מוהר"ר ישראל בעש"ט זצ"ל.ה. ונתוספו
עליהם "הנהגות ישרות" מאיש אלקים נ"ק
מוהר"ר דוב בער מ"מ דק"ק מעזריטש.
אשר נמצאו באמתחת חסידא ופרישא איש
אקים מוהר"ר ישעי' אב"ד ור"מ דק"ק יאנוב

—*—

הובא לביה"ד ע"י ר' יעקב יצחק ריינערמאן
מחויק סקלאר ספרים בווארשא, גאלעווקי 34.

ווארשא

נפשי תערגי אליך.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ד

צוואת הריב"ש ע"ה להיות תמים בעבודתו יתברך עבודה תמה ועיקר שלא לשכוח הדברים. ועיקר ללמוד בכל יום שיצור מוצר הן רב הן מעט. ולראות איך תמיד להדבק איך במדות טובות והנהגות ישרות ושלא יגיע שום יום מעשיית מלוא הן קלה הן חמורה. וסימך הוי זהיר במלוא קלה כבחמורה פירש זהיר מלשון והמשיכילים יזהירו. ר"ל הנשמה תזהיר ותאיר ממלוא קלה כבחמורה כי רחמנא ליבא בעי:

שרייתי ה' לנגדי תמיד. שויתי לשון השתות בכל דבר המאורע הכל שיה אלו בין בענין שמשבחין ב"ה אותו או מבזין אותו. וכן בכל שאר דברי' וכן בכל המאכלות בין שאוכל מעדנים בין שאוכל שאר דברי' הכל ישוב בעיניו כיון שהוסר הילתיר ממנו מכל וכל. וכל דבר שיארע לו יאמר הלא זה הוא מאתו יתברך ואם בעיניו הגון וכו' וכל כוונתו לש"ש אבל מלד עלמו אין חילוק וזה מדרגה גדולה מאד. וכל האדם לריך לעבוד הש"ת בכל כחו שהכל הוא לורך מפני שהש"ת רולה שיעבדו אותו בכל האופנים. והכוונה כי לפעמים אדם הולך ומדבר עם ב"ה ואז אינו יכול ללמוד ולריך להיות דבוק בהש"י ולימד ימודים. וכן כשהאדם הולך בדרך ואינו יכול להתפלל וללמוד כדרט ונריך לעבוד אותו באופנים אחרים. ואל ילער את עלמו בזה כי הש"ת רולה בזה שיעבדוהו בכל האופנים פעמי' באופן זה ופעמים באופן זה לכך הזדמן לפניו לילך לדרך או לדבר עם ב"ה כדרי לעבוד אותו באופן הזה. כלל גדול גול על ה' מעשיך ויכונו מחשבותיך שכל דבר שיזדמן יחשוב שהוא מאתו יתברך ויראה שיבקש מהש"ת שיזמין לו תמיד מה שהש"ת יודע שהוא לעובתו ולא מה שגראה לב"ה ע"פ שכלו כי אפשר מה שבעיניו טוב הוא רע לו רק שליך הכל כל עניניו ולרכיו עליו יתברך:

ידבק מחשבתו למעלה ולא יאכל ולא ישתה יותר מדאי ולא יענג עלמו רק כדי (רק שיסתל כל ענינים) להבריא עלמו. ולא יסתכל כלל בעניני עוה"ז ולא יחשוב בהם כלל. כדי להפריד את עלמו מהגשמיית כי בהסתכלותו בעוה"ז מגשם עלמו. וארז"ל ראי' מציאה לידי זכירה ולידי תאוה. וכתוב בעץ הדעת נחמד למראה ועוב למאכל שמחמת הראי' הוא נחמד. ויחשוב שהוא מבני עולם העליון ולא יהיו חשובין בעיניו כל ב"ה הדרים בעוה"ז כי כל העולם כולו הוא כגרגיר תרדל נגד העולם העליון. ויהי' שיה בעיניו אס' יאהבוהו או ישנאוהו כי אהבתם ושנאתם אין כלום. וכן לא ישגיח כלל על תאוות גופו

המעונק שהיא לרעת משכא דחוי"א:

ראיתא צוהר דעבר רעותא דמסכנא. ויחשוב שהא עני וידבר תמיד
 בדברים רבים ותחנונים כמו עני ויתברך תמיד מחשבתו עם
 השכינה שלא יחשוב רק באהבתו אותה תמיד שהוא מתדבק בו.
 ויאמר תמיד במחשבתו מתי אזכה שישכון עמי אור השכינה. ואם יבוא
 לו תאוות עוה"ז ירחיק מחשבתו ויבזה התאוה עד שיהי שנאו ומאוס
 אללו וירגזו יל"ט על היל"מ ותאוותו. ובוה יכניעם ושלח יהי לו
 פלגות כלל כשלא יהי לו תאוות עוה"ז. אלא אדרבא ישמח מאד.
 כמה שהוא זוכה להכניע תאוותו לשם כבוד הבורא יתברך פת"ש חז"ל
 ושמחים ביסורים בזה כאשר לא ימשך אחר תאוותו אפילו במחשבה ויבזה
 אותה ויכניע מאד הקליפות כמ"ש צוהר ובר לבב דלא אמשך לרעותיה
 ולבי בחר ב"א. כלל גדול השמות. ופירי שיהי שוב אללו אם
 יחזיקוהו לחסרון ידיעה או יודע בכל התורה טלה ודבר הגורם לזה
 הוא הדביקות בהבורא תדיר. שממנת מרדות הדביקות אין לו פלאי
 לחשוב בדברים אלו שטרוד תמיד לדבק עלמו למעלה בו ית'. וככל
 דבר שיעשה יתשוב שהוא עושה בזה נחת רוח לבוראו ית' ולא לזרך
 עלמו אפילו מעט. אפילו אם עושה שיהי לו מענוג בעבודתו לא
 יהי לזרך עלמו. ואל יאמר בלבו שהוא גדול מחבירו שהוא עובד
 בדביקות שהוא כשאר הנבראים שנבראו לזרך עבודתו ית'. והשי"ת
 נתן לחבירו שכל כמו שנתן לו שכל ובמה הוא תשוב ויהר מהתולעת
 שהתולעת עובד להבורא יתברך בכל שכלו וכמו והאדם ג"כ רמה
 ותולעת. כמ"ש ואנכי תולעת ולא איש. ואם לא נתן לו השי"ת שכל
 לא יהי יכול לעובד רק כמו תולעת. ואיכ אפילו מתולעת אינו תשוב
 במעלה כ"ש מצ"א. ויתשוב שהוא תולעת ושאר בריות קטנות הם
 תשובים כמו חבירים בעולם שכולם נבראים ואין להם יכולת רק מה
 שנתן להם הבורא יתברך ודבר זה יהי תמיד במחשבתו:

אם מתאוה לאיזה עבירה אז יאמר הפסוקים של העבירה ההוא
 בטעמים ובנקודות בדחילו ורחימא ואז תלך ממנו התאוה.
 ואם לאיזה מדה רעה מתאוה ר"ל אז יאמר ששה פעמים ז' עממן.
 הכנעני והחתי וכו' בכל מה בדחילו ורחימא ומסתלק ממנו ויקשר
 המדה הזאת להקב"ה כגון אם יש לו ת"ז אהבה רעה לא יאהב
 רק את השי"ת וכל מגמתו יהא לזה ואם בכעס שהוא יראה רעה
 נמשך ממדת הגבורה יגבור על ילרו ועשה מהמדה הזאת מרכבה
 להשי"ת. וכששומע אחד דורש בדחילו ורחימא או ידביק לדיבורו מאד
 ויהא

ויהא אחרות עמו עם המוכיח כי דיבורו נעשה אלו מחשבה ובוהא חסלק ממנו .

קודם כל יזהר בכל חטעה ותנועה בעבודתו שיהא בלתי פני חיו ולזה לריך התחממות גדול עמוק עמוק מי ימלאכה איכ אין ברירה רק להיות דבר זה לזכרון תמיד ואל יסיה דעתו ממנו אפילו רגע אחד והוא דבר הפוסל בהיסח הדעת . זאת ועוד שנית לזהר בטבילה בכל עת ולכוון במקוה הכונה השייכה למקוה . והמוט המשולש לא במהרה יתק וירחיק איש מעצבות ויהי לו שמת ביה וכגון דא לריך להודיע להרגיל בחנות לילה . ולכל הפחות יזהר להיות התפלה בין בקיץ בין בחורף קודם הנך הסמה דסייח יהי רוב התפלה עד קרוב לקריאת שמת קודם הנך והחילוק בין קודם הנך בין לאחר הנך כרחוק מזרח ממערב . כי אז עדיין יכולין לבטל . וסימך והוא כחתן יולא מהופתו ישיש כגבור וכו' ואין נסתר מחמתו אל יקרי מחמתו אלא מחימתו .

כלומר כשכבר השמש ילא על הארץ אזי אין נסתר מהדיגים הבאים ממלאכי חמה . פ"כ אל יהא בעיניך דבר זה קטן כי גדול הוא ובעשיט ויל הי מדקדק גדול ע"ז ולפטמים כשהיי עת שלא הי לו מנין הי מתפלל ביחיד :

לא להניח שום יום בלא מלוה הן קלה הן חמורה כמו שאמרו רז"ל הו זהיר במלוה קלה כבחמורה . זהיר מלשון והמשכילים זיזירו וכו' דהיינו שהגשמי תאיר ותזהיר ממלוה קלה כבחמורה כי רחמי ליבא בעי . והוא דבר גדול מאד כי אז ידע שעשה פעולה ביום זה שברא מלאך אחד ואם יש עליו מלאך מליץ אחד וכו' וסימך שומר מלוה לא ידע דבר רע . היינו . כשארס מקבל על עלמו דבר זה אזי לריך להיות עומד על משמרתו מהבוקר עד הערב אזלי חדמן לו מלוה והו שומר מלשון ואביו שמר את הדבר אזי הסגולה שלא ידע דבר רע חיו . היינו שלא יבא לידי קרי הנקרא רע חיו . וסימך חסד אל בל היום היינו שכל יום ויום לריך לעשות חסד לאל יה' :

לשמור שבת כהלכתו בכל דקדוקי ופרטי וסימך השב אנוש עד דלא . השב אומיות שבת אנוש היינו אפילו טווד ע"ז כדור אנוש . ולכל הפחות לדקדק בק"ש האמר פעמים בכל יום ויום לאחריה בלי מחשבה זרה חיו והוא דבר גדול לאין ערך וסימך כל הקורא ק"ש מויקץ בדילין וכו' מויקץ היינו המויקי שבעולם

שעולם הן בגופם הן בנפשם הגם שאי אפשר להתפלל בלי מחשבה זרה ירגיל עצמו בלי מחשבה זרה במחלה :

יִאָחֲזוּ בַמְדוּת וּזְרִיזוֹת מֵאֵל יָקוּם בְּזִרְזוֹת מְשִׁינֵהוּ כִּי נִתְחַדֵּשׁ וְנִעֲשֶׂה אִדָּם אַחַר וְהָאֵל רֵאֵוִי לְהוֹלִיד. וְנִעֲשֶׂה כְמוֹת הַקְּבִיָּה שֶׁהוֹלִיד עוֹלְמוֹת. וְכֵן כָּל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה יַעֲשֶׂה בְּזִרְזוֹת כִּי בְּכָל דָּבָר יִכּוֹל לַעֲבֹד אֵת ה'. וְכַשְׁמַנִּית הַטְּלִית יִרְאֶה אֵת הַחֲכֵלָה פִּירוֹשׁ שֶׁהַפּוֹל עָלָיו יִרְאֶה וְכֵן מֵה שְׂרוּאָה יִזְכּוֹר בְּהַקְּבִיָּה אִם אֲהַבָּה יִזְכּוֹר בְּאֲהַבָּת ה' וְאִם יִרְאֶה יִזְכּוֹר בִּירְאָת ה' כִּידוּעַ בְּכַמָּה מְקוּמוֹת. וְהָעִלּוּ כְּשֶׁהוֹלֵךְ לְבַיִת יִחְשׁוֹב הֲלֹא אֲנִי מַפְרִיד רַע מֵטוֹב. וְהִנּוּ יְחוּדִים וְהַטּוֹב יִשְׁאָר לַעֲבֹדָתוֹ יִתְבַּרְךְ. וְכַשְׁהוֹלֵךְ לִישָׁן יִתְשׁוֹב הֲלֹא הַמוֹחִין שָׁלוּ יִלְכוּ לְהַקְּבִיָּה וְיִתְחַזְּקוּ לַעֲבֹדָתוֹ ית'. קוֹדֵם הַשְׁנִיָּה יִשְׁכַּח בְּאִימָה וּבִירְאָה וְיִרְגִּזוּ וְיִרְעוּ מֵאִימַת הַבּוֹרָא ית' וְלֹא יֵבֵא לִידֵי חַטָּא כַּמֶּשׁ רַגְזוֹ וְאֵל תַּחֲבִילוֹ :

בַּחֲשֻׁבְתּוֹ תַּהִי' לְחַשְׁלָה בְּעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן בְּעֲבֹדַת הַשְׁמַיִת וְיִדְבֵק וְיִבְטַח בּוֹ שֶׁהוּא יִשְׁגַּח מִפְּלֹאזֵי כָּל גְּדוֹל בְּרִאֵת מִזֵּוֹה שֶׁהַחֲמִיל

בֵּה כְּשֶׁקָּם מִמִּטָּתוֹ יֵלֵךְ בֵּה כָּל הַיּוֹם וְלֹא בַּמְחֲשָׁבָה אַחֲרָת :

יְהֵא זֶהִיר מֵאֵל לְקוֹם תְּמִיד בַּחֲלוֹת הַלַּיְלָה אִם אִינּוּ קָם וְהִי' שֶׁלֹּא מִחַמֵּי אֲוֵנָה הוּא בְּגִידוֹ לְחַשְׁלָה חָזוֹ וְיִהְיֶה הַלַּיְלָה לִימֵי וְיִישָׁן בְּזִוְיָה כַּמָּה שְׁעוֹת כְּדֵי שֶׁתִּסְפִּיק לוֹ. מַעַט שִׁנָּה בְּלַיְלָה :

כְּשֶׁקָּם בַּחֲזוֹ לַיְלָה וְנִפְלַע עָלָיו שִׁנָּה יֵלֵךְ לִכְאֹן וּלְכָאֹן בְּבֵית וְיִשִּׁיר בְּשִׁרְוֹת וְיִגְבִּיהַ קוֹלוֹ כְּדֵי לְהַסִּיר מֵעָלָיו הַשְׁנִיָּה. יִלְמוּד הַרְבֵּה שִׁעוּרִים וְלֹא הִכֵּל בְּעֵינָן אֶחָד שִׁיחַא נִרְאֶה עָלָיו כַּמְשִׁנּוֹי רַק יִלְמוּד הַרְבֵּה עֵינִיטִים וְכַשְׁלִימָה לְרִיךְ לְטוֹחַ מַעַט בְּכָל שַׁעֲה כְּדֵי לְדַבֵּק עֲלָמוֹ בּוֹ ית' אַעֲפִי שֶׁבְּשַׁעֲת הַלַּיְלָה לִיחַ לְדַבֵּק עֲלָמוֹ בּוֹ ית' מִיָּמ לְרִיךְ לְלַמּוֹד. וְהַתּוֹרָה מִלְּחַנְחָה נִשְׁמָתוֹ וְהוּא עֵץ חַיִּים לְמַחְזִיקִים בֵּה. וְאִם לֹא יִלְמוּד יִבְטַל דְּבִיקוּתוֹ. וְיִחְשׁוֹב שֶׁכֵּן בַּעַת הַשְׁנִיָּה אִינּוּ יִכּוֹל לְהִיזֵת דְּבוּק וְכֵן כְּשֶׁנִּפְלִים הַמִּיחִים שָׁלוּ כֵן לֹא יִהִי בַּעַת הַלַּיְלָה גְּרוּעַ מֵהֶם. רַק מִיָּמ לְרִיר לִישָׁב עֲלָמוֹ בְּכָל שַׁעֲה וְרַגַע דְּבִיקוֹת הַבּוֹרָא ית' כְּכִל :

בַּעַת הַלַּיְלָה כַּשְׁמַדְבֵּר לְרִיךְ שֶׁלֹּא לְחַשׁוֹב מַחֲשָׁבָה אַחֲרָת רַק דְּבִיקוֹת הַבּוֹרָא ית' וּבַעַת הַלַּיְלָה לְרִיךְ לְחַשׁוֹב מַחֲשָׁבוֹת הַלַּיְלָה וּמִכָּה זֶה יֵבֵא לוֹ דְּבוּק בְּאַלְקוֹת כְּרָאוֹי. וְלְרִיךְ בְּכָל שַׁעֲה לְסַעֵוֶק בַּתּוֹרָה שֶׁהוּא עֵץ חַיִּים לְמַחְזִיקִים בֵּה. אֲבָל כַּשְׁמַדְבֵּר רַק דְּבָרִים בְּטָלִים וְיִסְמֹךְ עַל הַדְּבִיקוֹת יִזְהַר מֵאֵל שֶׁלֹּא יִשׁוֹל לַעֲשִׂמֵה מֵהַדְּבִיקוֹת

מהדביקות מכת התורה שלמד בלשו יוס. ולאח"כ נודמן לו דבר לעשות ואינו יודע אם לעשות אם לא. יכול להבין מכת אלו הענין שלמד אך יעשה ובלבד שיהי' תמיד דבוק בהש"ת או יזמין לו הש"ת תמיד שידע מכת התורה. אבל אדם שהלך בקרי עם הש"ת או הש"ת הולך עמו ג"כ באקראי וגם אינו מזמין לו מלבושים ומאכלים שיש בהם נילווה הש"ת לשרש גשמו לתקנס :

צריך לילך ממדריגה למדריגה בתפלה שלא יפסיד כל כחו בתחלת התפלה רק יתחיל במתן ובאמלץ התפלה ידבק בדביקות גדול אז יהי' יכול לומר אפילו במרווה הסיבות של התפלה. איש שבתחילת התפלה אינו יכול להתפלל בדביקות מ"מ יאמר הסיבות בטובה גדולה ויחזק איש מעט מעט עד שייעזר לו הש"ת להתפלל בדביקות גדול: לריך האדם ללמוד ולהרגיל איש שיתפלל אפילו הזמירות בקול נמוך וילעק בלתי ייאמר הדבר בין בזמירות בין בלימוד בכל כחו כדכתיב כל עצמותי האמרה. והלשקה שיהי' מתחת דביקות תהי' בלתי :

דע כי כל תיבה הוא קומה שלימה ולריך להיות כל כחו בה כי אם לאו תהי' כמו מתוסר אבר. וזו חסד גדול מהש"ת שאדם חי אחר התפלה. שלפי דרך הטבע הי' לו למות מחמת שחפסיד כחו בתפלה כי נתן כחו בתפלה כל כך מכת הכוחות הגדולות שהיא מחוץ :

פעמים יכול לומר התפלה במהירות גדול מאד מחמת שצורך בלבו אהבת השם מאד והסיבות יולאים מפיו מעלמס. בתפלה בלתי. כשהוא מדבק עלמו למועלה או אכה ומעלין אורו יותר למעלה באותה תפלה כמיש רז"ל הבא לטהר מסייעין אורו וע"י התפלה זו אכה שידבק במחשבתו למעלה. ומכת זה יוכל לבא עוד למדריגה יותר גדולה אפילו שלא בשעת התפלה שיהא דבוק למעלה :

לא יאמר הרבה תהלים קודם התפלה שלא יחליש גופו ולא יוכל אח"כ לומר העיקר ר"ל מובת היום דהיינו זמירות וק"ש ותפלה בדביקות גדול מחמת שהפסיד כחו קודם התפלה בשאר דברים. רק תחלה יאמר העיקר בדביקות אם יתן לו הש"ת עוד כח יאמר תהלים ושיר השירים בדביקות. קודם נעילה בויה"כ יאמר מחזור בקהלות כדי שיוכל אח"כ להתפלל בדביקות :

כשארס

כשאדם במדריגה קטנה אז טוב לו יותר להתפלל מתוך הסיודור
 שזכה שרואה האותיות מתפלל יותר בזוונה אבל כשהוא
 דבוק בעולם העליון אז יותר טוב לו לסגור עיניו כדי שלא יבטל
 אותו הראי' מלהיות דבוק בעולם העליון. הנשמה אמרה להרב שמה
 שזכה שנתגלו אליו דברים העליונים לא מפני שלמד הרבה מש"ס
 ופוסקים. רק משום תפלה שהי' מתפלל תמיד בזוונה גדולה ומשם
 זכה למעלה עליונה:

יחשוב קודם התפלה שהוא מוכן למות באותה התפלה מחמת הכוונה.
 ויש מכוונים כ"כ עד שפעמים בטבע הי' יכול למות ב' או ב'ג'
 תיבות שאומר לפניו יחברך. וכשיחשוב כך יאמר בלבו למה לי איזה
 פני' וגאולה באותה תפלה כיון שדעתו אפי' למות אחר ב' או ג'
 תיבות. ובאמת הוא חסד גדול שהשי"ת נתן לו כח ומשלים התפלה
 והוא חי. יכוין בתענית אוי לי בשביל תאוותי וכבודי הסרוח הכעסתי
 את המלך העליון וכי' לכך אני רוצה לענות את עצמי להכניע
 תאוותי וכבודי ואגרום למעלה שיכנע עצד תחת רבו ושפחה תחת
 גבירתה ולקיים מצות תשובה. והריני רוצה לענות עצמי כדי שאוכל
 לעבוד את השי"ת באמת ובלב שלם באהבה ויראה כדי שיהי'
 יחודו על ידי לכך אני רוצה לענות א"ע וכדי להקריב א"ע
 לקרבן לפניו. אוי לי מה אני ומה חיי שאני רוצה להקריב חלבי
 ודמי וגופי ואשי ורוחי ונפשי ונשמתו וכחי ולבי וזרעותי (בפומי ולבי
 ורעותא) לפני בורא כל העולמו'. וכל העולמות נעשו בדבריו והכל
 כאין נגדו ומכ"ש אני עפר רמה ותולעה ואין לי לבקש רק מחסדיו
 הגדולים שיוסיף לי כח להקריב הרבה קרבנות לפניו. ויפה לי
 לשמות עצמי מאוד שזכיתי שכעשו מגופי רוחי ונפשי כמה נחת
 רוח ועוד יפה לי לשמות עצמי שנתן לנו דבר שוכל להכניע את
 הילי"ר מעלינו. ואני רוצה לענות עצמי בשביל שלעתי לקוב"ה ושכינתיה
 וכדי להקל לערה ג"כ אני רוצה לענות א"ע. אוי לי מה נחשב
 עניי נגד מה שלעתי אותו זה כמה שנים ואין לי לבקש רק
 מחסדיו הגדולים שישגיח עלי עיניי ב"אקל לער משכינת' ויסיר
 הקליפות מעלינו ע"י עיני שלי ואגרום למעלה שיסורו כל הקליפות
 מהשכינה ותטהר ותיחד עם בעלה ביחוד גמור בחדד וברחמים
 ויהי' יחוד מעילא לתתא ע"י עיניי ממות ללב ומלב לכבד וירק
 שפעו גם עלי ואני בוסט בו שהוא ברא כל העולמות בדבריו
 יש מאין והכל כאין נגדו והוא משגיח עליהם לתת להם שפע
 ומינות

וחזותם וכ"ש שיכול להוריד לי כח וישגיח בחסדיו גם עלי ויזילני שלא יבטל אותי היתה"ר בשום דבר בענויי שאמר לי שאני חלש ונתייבשו המוחין שלי וכן כמה פיתויים ולכך יש ל"י לבקש כח מחסדיו הגדולים ושהוא נחן בלבי לעשות עלתי ועורני כמה פעמים בחסדיו. גם היום יעזור לי ויזילנו מכל דברים הנבטלים אותי. וגם מזדי אין נחשב עימני שהכל מאתו ית' אבל מזדי לא הייתי יכול לענות א"ע כלל ואני מוסר עלמי להבורא כל העולמות כדיבורי אפילו לסבול כל העיטויים וכל הבזיונות לשם יחודו והריני רוצה לקיים והייתי קדושים. ואני בוצח בחסדיו שזסיף לי כח שאוכל לעבוד אותו באמת ויעזרני שלא ידעו בני אדם ממעשי. ואין אני מתיירא מחולשה מחמת התענית כי בלא זה כמה ב"א חולים. ועוד שהשכינה סועד את החולה שנאמר ד' יסעדנו על ערש דוי בחסדיו יסעדנו ג"כ ואני הולך בדרך כל הארץ ואין אני משנה. וחכמים אמרו כל הגדול מחבירו יגרו גדול ממנו וכיון שאין אני משנה אני יכול לבטוח בו. בטח בדי ועשה טוב שעל המלות ראשי לבטוח וקווי ה' יחליפו כח. וגם המת מותר תשובה סימן יפה לו ואפשר שכלא זה אהי' לריך להחגלגל על עונות ושלל עבדתי כראוי באהבה וציראה. וגם אל תדאג לרת מחר ועיקר התשובה שישב מדרכיו הרעים. גם לא יתגאה שאם מתגאה בתעניתא לכלבא אחמסר. ואפילו יחיד טעשה תשובה מוחלין לכל העולם. וכיון שכן ישמח ציבורי התענית שמסר נפשו על זה שבזודאי יפעל דבר גדול. וישן בתחילה בגי' ימים הראשונים כדי שיתחזקי המוחין אבל לא הרבה מאוד. ישב פעם במקום זה ופעם במקום זה ויילך מעט ואח"כ ישב מעט כדי לבטל לערו וילמוד במחשבה לבד בלי דיבור כדי להקל לערו יעליו. פעמים יש יבשות בפיו ומר מאוד ויראה לו הי"ר שכואב לו הראש ולא יוכל לסבול. וכשיבטח בחסד הבורא יתחזק כמו ולא יכאוב לו כלל. ויכוין לעשות נחת רוח להבורא יתבדך בתעניתו וכדי להקל לער מהשגיגה הוא מקבל עליו לער ויעבוד בשמחה ויכוין שהשכינה תסעדו כמו שהוא סועדת שאר חולים ויעזור לו הסי' :

לפעמים מטעה היתה"ר לאדם ואומר לו שעבר עבירה גדולה א"ע"פ שאינו אלא חומרא בעלמא או שאינה עבירה כלל. וכונתו שיהא האדם בעלבות ומכת זה. יבטל בעלבותו מעבודת

מעבודת הבורא ית' ולריך האדם להצין הרמאות הזה ויאמר להיזהר
 איני משגיח על החומרא שאתה אונור שכוונתך לבטלני מעבודתו
 יתצ' וסקר אתה דובר. וגם אם הוא באמת קלת חטא: יופר יהי
 נחת רוח לבוראי שלא משגיח על החומרא שאתה אומר לי לגרום
 לי מעלות בעבודתו אדרבא לעבוד אותו בשמחה. כי זהו כלל גדול
 כי אין כוונתי בעבודה לזורך עלמי רק לעשות נחת רוח לפניו
 יתברך וא"כ אף שלא משגיח על החומרא שאתה אומר לא יקפיד
 הבורא עלי כי כל עיקר שאיני משגיח הוא מחמת שלא אבטל
 מעבודתו ית' ואיך אבטל מעבודתו אפילו רגע אחד. וזהו כלל
 גדול בעבודת הבורא ית' שיהיה מעלות כל מה שיוכל:

הבב"י הוא רעה מאד שהאדם לריך לעבוד בשמחה רק אם הבב"י
 הוא מחמת שמחה אז טובה הוא מאד:

ואל ירבה בדקדוקים יתירים בכל דבר שעושה שזה כוונת היזהר
 לעשות לאדם מורא שמה אינו יולא בדבר זה כדי להביא
 אותו לעצבות. ועלבות היא מניעה גדולה לעבודת הבורא ית' ואפי'
 נכשל בעצירה לא ירבה בעלבות שיבטל העבודה. רק שיעלז על
 העצירה ויחזור לשמוח בהבורא ית' כיון שהוא מתחרט בחרטת
 גמורה ובעתו שלא ישוב לכסלתו בשום פעם ואפילו כשיודע
 בודאי שאינו יולא בדבר אחד מחמת מניעות הרבה לא יהי'
 עלז ויחשוב שהבורא ית' בוחן לבות וכליות שהוא יודע שרוננו
 לעשות מן המובחר רק שאינו יכול. ויחזק עלמו לשמוח בהבורא
 ית' וכמ"ש עת לעשות לדי' הפרו תורתך שפעמים יש מזה שיש
 בה קלת דעיד עצירה אל ישגיח על היזהר שרולה לבטלו מלעשות
 המזהר ויאמר ליצר הלא אין כוונתי באותה המזהר רק אני רולה
 לעשות נחת רוח להבורא ית' במזהר זה ובה יסתלק היזהר ממנו בעז"ה
 אבל מ"מ לריך להצחין בשכלו אם יעשה המזהר הזאת אם לא וכל מה
 שכתבתי הם כללים גדולים ונחמדים מפז רב כל דבר ודבר
 הוא כלל גדול:

איתא הרבה עשו כר"ש צ"י ולא עלתה בידם הכוונה היא שהי'
 רואים לעשות לעלמם סיגופים כדי שיבואו למדרגת רשצ"י
 ולכך לא עלתה בידם. ולא יכוין בעבודתו רק לעשות נחת רוח
 להבורא ית' לבד ולא שיבא למדרגה. כשהוא רולה שעבודתו גדולה
 מחבירו לא יתגאה כדאיתא. ואל יאמר אני גדול מחבירי. ועוד
 כלל גדול כשיחרפוהו בני אדם על עבודתו בתפלה או בשאר
 דברים

דברים לא יענה להם אפי' בדברים טובים כדי שלא יבא לידי מחלוקת ולידי גזרות משכחות הבורא ית'. וארז"ל שתיקתו של אדם יפה מדיבורו שהוא מציאתו לידי ענוה וגם לא יסתכל בפני ב"א אפילו כשמדבר עמהם אם מחשבותיהם אינם לצורא ית' תמיד דבוקה כי יהי' לו פנים בנפשו מחמת הסתכלותו ובצני אדם כשירים שמחשבותיהם דבוקה בהבורא ית' יסתכל דוקא ויקנה קדושה בנפשו :

הלימוד יהי' זכח ובשמחה גדולה וזהו ממעט מחשבות זרות כשארס עובד תמיד אותו ית' בכל רגע אין לו פנאי

להתגאות ולהוב את הגאווה ושאר מדות הרעות :

ישים עלמו כמי שאינו כדאיתא בגמרא על פסוק והחכמה מאין תמלא. והכוונה שיחשוב כמו שאינו צעוה"ז מה תועלת יהי' שיהי' חשוב צעני ב"א כשלומד לריך ליישב עלמו לפני מי הוא לומד שלפעמים מתרחק עלמו בלימודו מהבורא ית' לכך הוא לריך ליישב עלמו בכל עת ובכל שעה :

אם חושק לחיזה מזה יראה וישתדל לעשותה ואל יבטל אותו היזה"ר לומר שהוא דבר גדול שיוכל לבא לידי ויהרא אעפ"כ לא יבטלנו. אך יזהר מאד אף שיבא התפארות באמלע המעשה ירחק אותו בחזק ובתלהבות ובדאי לבסוף יעשה לשמה ממש בלא שום התפארות שמשלח לשמה יבא לידי לשמה. וירבה במזות כל מה שיוכל והקציה יעזור לו שיהי' הכל בלי פני' אף יתחזק עלמו בכל יכולתו :

כשארם יש לו חשק להתענות אז לריך לזהר שלא לבטל מאותו דבר שהוא רולה לעשות אעפ" שידע שטוב יותר לעבוד השי"ת בשמחה בלי סיגופים כי הם גורמים עצבות. אבל מסתמא ידע איכס בנפשי' שלריך להתענות שעדיין לא תיקן נפשו כראוי. וכן יש כמה וכמה דברים שזה לריך לדקדק מלד נשמתו ולהחמיר על עלמו חומרות וזה אין לריך לדקדק כל כך. יתשוב במחשבתו קודם התפלה שהוא מוכן למות באותה התפלה מחמת הכוונה. ויש מכוונים כ"כ עד שעי"פ הטבע הי' יכול למות בצ' או בצ"ג תיבות שאומר לפני ית' וכשיחשוב כך יאמר בלבו למה לי חיזה פני' וגאווה באות' תפלה כיון שבדעתו אפי' למות אחר צ' וג' תיבות ובאמת שהוא חסד מהשי"ת שנותן לו כח להשלים התפלה והוא חי :

יש להט המרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים. וכשארס
רולה

רזה לדבק מחשבותיו בעולמות העליונים בצורה ית' אין מניחין אותו הקליפות והט"פ שאיטו יכול ידחוק א"ע בכל כמו פעמים הרבה בתפלה אז ידבק עלמו בצורה יתב"ש ויכנס בעולמות העליונים ויחזק עלמו באמונה שיאמין שמלא כל הארץ כבודו. והו' בהיותו בעולם עליון באמונה שלימה דכתיב וזדיק באמונתו ית'. וכן בשנפל ממדרגתו באותה התפלה יאמר התיבה בכונה קטנה כפי שיכול ואח"כ יחזק עלמו לחזור למדרגתו אפי' כמה פעמים במדרגה א'. ומתחלה ידבק בגוף של התיבה ואח"כ יתן בתיבה הנשמה ולריך לעורר עלמו בתחלה בגוף שלו בכל כמו כדי שחליר בו כח הנשמה. כדליתא בזהר אשא דלא דליק יבטש בו וינהר. ואח"כ יוכל לעבוד במחשבה לבד בלי תנועות הגוף. לפעמים כשהאדם דבוק בעולם העליון בצורה יתברך לריך לשמור עלמו שלא יעשה שום תמעה אפילו בגופו שלא יבטל הדביקות שלו. וא"א להתפלל בכונה כי אם על ידי חיזוק. ולריך לבקש מהש"ת סיוע ועזר יתשוב שמוז לו שהש"ת יעזור לו שיכוין כמו חלי התפלה או רובו בכונה גמורי ולבסוף כשיחלוש ויבטל הדביקות מה לעשות לו. יתפלל בפי יכולתו בכונה קטנה עד סוף עלימו:

אם אין אני לי מי לי. לריך בתפלה להיות כמו מופשט מגשמיות ואיני מרגיש מליאותו בעוה"ז כלומר כשאני אבא למדרגה שלא אדע וארגיש כלל אם אני לי בעוה"ז אם לאו בודאי אין לי שום פחד ממ"ז כי אזי אין מ"ז קרב אלי בהיותי מופשט מזה העולם. וזהו מי לי ר"ל איזה מ"ז יבא לי אבל כשאני לעממי ר"ל כשאני חושב עממי לדבר יש במליאות זה העולם. אז אדרבה איני נחשב לכלום. וז"ש מה אני ר"ל מה אני חשוב ומה עצודתי חשובה לפניו ית' כי אז יבלבלו אותו מ"ז והריני כמו שאיני בעוה"ז. כי עיקר בריאות אדם בעולם הזה לעבודה זרה אין אני יכול לעבוד עצודתי ממ"ז המבלבלים אותי:

בשרוצה להיות בהתבודדות. לריך להיות עמו עוד חבר אחד אבל אדם אחד לבד הוא בסכנה אלא יהי' שליח בחדר אחד וכ"א יתבודד בעלמו עם הבורא ית'. לפעמים כשהוא דבוק יכול להתבודד עלמו אפילו בבית שיש ב"א. פעמים שנופל אדם ממדרגה מחמת עלמו שהש"ת יודע שלריך לכך. ופעמים העולם גורמים שיפול אדם ממדרגתו והירידה הוא לורך עלי' כדי לבא למדרגה גדולה. כמ"ס הוא ינהגו על מות וכתיב וירד אברהם

מזרימה ויעל אברם ממזרים. אברם הוא הגשמה ומזרים הם הקליפות:

צריך לעשות מעשיו בהסתר שלבני אדם נראה שהוא אינו חסידות. רק קודם שיבא למדריגה גדולה צריך לעשות מעשיו בגלוי שאם לא יעשה בגלוי כמו שמושן העולם רק יעלה בפנימיות להיות חסיד אפשר שיהי' נמשך אחר העולם ומתוך לשמה יבא שלא לשמה. מתחלה כשרוצה להתפלל יהי' ביראה שהוא השער לכנס לפניו ית' ויאמר בלבו למי אני רוצה לדבק איש להבורא דיבורו כל העולמות ומהווה אותם ומקיים אותם. ויתבונן בגדולתו וברוממותו ואח"כ יכול להיות בעולמות העליונים:

פעמים אין אדם עובד רק בקטנות דהיינו שאינו נכנס בעולמות עליונים כלל רק שמחשב שמלא כל הארץ כבודו והוא קרוב אלנו והוא באותו שעה כמו קטן שאין שכלו גדול רק מעט. ומ"מ אף שהוא עובד בקטנות עובד בדביקות גדול:

התפלה הוא זיווג עם השכינה וכמו שבתחלת הזיווג ניטוט כן צריך לנענע עלמו בתפלה בתחלה. ואח"כ יכול לעמוד כך עלי ניטוט ויהי' דבוק להשכינה בדביקות גדול. ומכאן מה שמנענע עלמו יכול לבא להתעוררות גדול שיחשוב למה אני מתנענע את עלמי כי מסתמא השכינה בודאי עומדת לנגדי. ומכאן זה יבא להתלהבות גדול:

בשידודי בקטנות בדביקות גדול עם השכינה ואח"כ ברגע אחד חיבב כשיחשוב בעולם העליון הוא בעולמות עליונות שכמו שאדם מחשב שם הוא. ואם לא הי' בעולם העליון לא הי' מחשב כלל. הדביקות הוא כשאומר חיבה הוא מאריך באותה חיבה הרבה שמחמת דביקות אינו רוצה לפרוד עלמו מהחיבה ולכך מאריך באותה חיבה:

אם אדם מתפלל ויש לו מחשבה אחרת אזי ח"ו הקליפה רוכבת על הדיבור כי מחשבה רוכבת על הדיבור והוא לסוסמי ברכבי פרעה. סוסים נקראים הדיבורים וכשפרעה היינו המחשבה זרה רוכבת עליו אזי דמיתוך רפיתי יותר מוז אלנו שותק אבל דבר היוצא מהלב נכנס בלב. פי' בלב עליון פי' ההבל קידוש:

לפעמים אם אינו יכול להתפלל לא יאמין שהיום בודאי לא יתפלל אלא יחזק עלמו יותר ויפול עליו יראה יותר ויותר. כי הוא משל למלך שיצא למלחמה ומלביש איש. חכמים מכירין איש בעטפותיו

בתנועותיו אבל אותם שאינם חכמים כ"כ מכירים המלך במקום שיש שם (שמחה) [שמירה] יתירה וגדולה שם הוא המלך. וכן כשאין יכול להתפלל בכוונה ידע שיש שם שמירה יתירה סביב המלך יש כאן המלך. אבל הוא אינו יכול לקרב אל המלך מחמת גדול השמירה סביב המלך. לכן לריך לחזק עלמו ביראה ובכח גדול בכוונה יתירה כדי שיהא יוכל להתקרב ולהתפלל לפניו ית' ואז יהי' יכול להתפלל בכוונה יתירה :

אין מתפללין אלא מתוך כווד הראש. פירוש אל תתפלל בשביל דבר שחסר לך כי לא יקובל תפלתך. אלא כשתרצה להתפלל תתפלל על כבדות שיש בראש כי הדבר שחסר לך החסרון יש בשכינה. כי אדם חלק אלקי ממעל והחסרון שיש בהחלק יש בכלל. והכלל מרגיש את החסרון של החלק. אי"כ תהי' תפלתך על החסרון של הכלל וזהו פירוש אלא מתוך כווד הראש :

דברי פיו און ומרמה חדל להשכיל להטיב בו. כי יש ב' מיני אדם א' שהוא רשע גמור שיודע רבונו ומתכוין למרוד בו. והשני הוא הילצה"ר באגר עיניו ומדמה לו בעיניו שהוא לדיק גמור וגם בעיני הבריות שהוא לדיק גמור. ובאמת אף שהוא לומד בתמידות ומתפלל ומסגף אי"ע לריק יגע כי אין לו דביקות בצורה ית' ואמונה שלימה כראוי להיות דבוק בכל עת בו ית'. ואינו יודע איך עיקר העבודה כמו שראוי ללמוד ולהתפלל ולעשות מזה לשמה. והחילוק ביניהם. הרשע גמור אפשר שתהי' לו תעלה למכתו כשיבא לו התעוררות התשובה ושם אל ד' בכל לבו ויבקש מהשי"ת שיורכו בדרך ישכון אור. אבל הב' אין לו שום תקנה כי עת עיניו מראות את הבורא ית' וגדולתו ועבודתו ולדיק הוא בעיני עלמו ואיך ישוב בתשובה. ומזה הטעם כשהילצה"ר מפתח את האדם לעבירה מראה לו כאלו עשה מזה כדי שלא ישוב לעולם. וזה הרמז דברי פיו און ומרמה שילצה"ר מרמה את האדם בעבירה שמראה לו שעושה מזה. ולזה, חדל להשכיל להיטיב. שיחדל מלשוב לעולם ככ"ל. וגדולה מזה און יחשוב על משכבו. ר"ל עוד גם בזה מרמה אותו כשהוא נופל למשכב הוא מתפלל להשי"ת שירפאהו מחליו על ידי תורתו ומלותיו שעשה ואינו יודע שמזכיר עונותיו שהכל הוא פתוי הילך הרע :

ריב"ש ע"ה אמר לזהר תעשה לתיבה שתהא התיבה מזהיר עכ"ד. כי יש בכל אות עולמות וגשמות ואלקות ועוליס ומתקשרים ומתיחדים

ומתיחדים וע"ז עם חלקות ואח"כ מתיחדים ומתקשרים יחד האומות ונעשה התיבה ומתיחדים יחודים אמתיים בחלקות. ולריך לכלול אדם בשמו בכל בחי' ובחי' ואז מתיחדים כל העולמות כאחד ועולים ונעשה שמה ותענוג גדול אין שיעור. וזה תחתים שנים ושלישים וכו' דהיינו עולמות וכשמות וחלקות תלת עלמין אית ליה וכו'. ולריך לשמוע בכל תיבה מה שאומר שהטינה עולם הדיבור מדברת והוא שיש לה לומר שתלא בבחירות ולעשות נחת רוח ליוגרו. ולריך אמונה גדולה לזה. דהשכינה נקרא' אמונת אומן ובלא אמונה נקרא ח"ז כרגן מפריד אלוף. ואל אמה תכלנה מלמעלה היינו אימה. או יש לומר אחר שינא התיבה מפיו אין לריך לזכור אותה להלן הענין שלא יראה שהולכת למקום גבוה. דוגמא שאין יכול לראות בשמש. וזה תכליני מלמעלה וכמוה יעשה כן בא אמה וכל גופך אל התיבה:

מריב"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי פירוש כי כאשר האדם מפריד ח"ש מהש"ת מיד הוא עובד עבודה זרה ואין דבר ממולץ. וזה וסרתם ועבדתם. מכל מקום אמרה הגמרא ישב אדם ולא עבר עבירה חשוב כאילו עשה מזה וזהו גל דרכיכם דרכי:

בשמתענה אדם אפילו משבת לשבת לא יהי לו פני' אפי' קטנה שיאמר בלבו שהוא עושה דבר גדול שמענה את ח"ש כ"כ הרבה ויודך מאד בזה התענית רק יחשוב בלבו מה מעשי נחשבים נגד עבודת המלאכים שעבודתם בתמידות להש"ת ואני טפה סרוחה וסופי לעפר:

לפעמים באמלץ השבוע מתגבר עליו היל"ר ומראה לו כבידות גדול בתענית ואומר לו שלא יוכל לעבוד. ולריך האדם להבין בשכלו שה"ר מקנא אותו שלא יבא למדריגה והוא מקטרג צו מאד וכשיהי' חכם בדעתו ויתגבר על היל"ר יגרום בלוחו שעה דבר גדול למעלה כמו דאיתא בזה"ר דא יקרא דקב"ה יתיר כד האי י"ה"ר ס"א אחכפ"א בשביל פולחניה בנ"כ מחמת שיש לי"ה חשק גדול לבטלו מתעניתו והוא מתגבר עליו ואחכפ"א מאד הס"א ולפעמים ניתן רשות לשמן לעשות לו לער גדול כדי לנסות אוקו אם יעמד ויתגבר על ס"י"ה ואח"כ כשיגמור התענית לא ירגיש כלל בלוחו התענית אותו הלצר הגדול שהרגיש בלוחו שעה ויבקש רחמים מהבורא יתבי' שיתן לו כח צמיים שלא יתקלקלו מחמת התענית ולפעמים לריך להסתכל לכאן ולכאן כדי להדבק מחשבתו בצורה

ית' מפני חומרות גופו שהוא מסך מדיל על הנשמה. ידבק עלמו בצורה יתברך ויבקש דבר מלרכי בית או שיטעה או ידבר באוחו הדביקות אפי' שאינו לריך לעשות ולדבר כדי להרגיל עלמו אפי' כשיטעה וידבר דברים גשמיים שהי' מחשבתו דבוקה בו יתברך ושיהי' רגיל בדביקות באותה שעה וזה כלל גדול:

מ"מ יזכה לדביקות באחת התבודדות מצני אדם ומחמת שכותב ר"י תורה ומחמת יחודים כידוע מהאר"י ז"ל וכשיטעה יחודים יחשוב באותה שעה בגדולתו יתברך כפי כמו וגם שיהי' זהיר בחלות ולחבר יום ולילה:

איתא בספרא אוחו הילה"ר העבירו מלצבנס כשם שהוא יחידי בעולם כך תהי' עבודתכם מיוחדת לפניו זה הכלל גדול שיהי' לאדם תמיד רק מחשבה אחת בעבודת הבורא יתב' כמ"ס והאלקים עשה שיראו מלפניו וגומר והמה בקשו חשבונות רבים שמכח רבות מחשבות מתבלבל:

ויחשוב שכל דבר שיש בעולם הכל מלא מהבורא ית"ש וכל דברים הנעשים מכח מחשבות ב"א בתחבולות ואפילו דבר קל שבקלים שנעשה בעולם הכל הוא מהשגחתו ית' ולא יהי' ההילוק אללו דבר שהי' רולה בין שנעשה כרצונו בין שלא נעשה כרצונו כיון שהכל מהבורא ית' והוא יודע שכן טוב לו שלא יהי' נעשה כמו שהי' ברצונו:

ויחשוב שהכל בין עולם הגלגלים בין עולם המלאכים ועולם הכסא הכל כאין נגדו ית' שכולם הם בתוך החלל לימאוס אורז שלימס עלמו והכל נעשה כדיבור אחד וא"כ למה לו למשוך אחר שום תאוה שיש באותן העולמות שהכל אינו רק דיבור אחד ממנו ית' ומוטב לדבק עלמו למעלה בהעולמות בצורה יתברך שהוא העיקר ולא לדבק בטפל וזה כונת הזוהר זכאין אינון לדיקיא לדיעין לשואה רעותהן לעילא לגבי מלכא עילאה ולא לגבי עלמא דאובסופא בעילא דיליה שסוף כל העולמות גחריב ויחשוב תמיד וידבק עלמו בצורה יתברך באהבה גמורה שהוא טוב יותר מכל דבר שבעולם שכל דבר טוב שבעולם הכל מושרש בו יתברך:

ויחשוב שאני רולה תמיד לעשות לו נח"ד ולעבוד אוחו תמיד ותמיד תהי' מחשבתו דבוקה בעולם העליון בו ית'. וזה פי' הפסוק ברמו ומן המקדש לא ילא וכשיאריך לדב' מעיני העוה"ז יהי' במחשבתו שהוא הולך מעולם העליון למטה כמו האדם שהולך מציתו ולחזן ודעתו לחזור תיכף

ובעת הסליכה חושב מתי יחזור לביתו כך יתקוב תמיד בעולם העליון ששם ביתו העיקרי בצורה ית' אף בעת שהוא מדבר בעניני העוה"ז ויחזור תיקף מתשבתו לדיבוק הראשון. וזה שאמר דוד לשלמה בנו הנה אנכי הולך בדרך כל הארץ פירוש כמו אדם שהולך בדרך ודעתו ומשקו בכל המהירות לחזור לביתו:

לא יאמר אדם בשבת אתפלל בזוונה ולא בחול שלא יהא כעבדים המשמשין את המלך וכשהמלך עומד לפניהם מתדבקים בעבודה וכשאין המלך לפניהם אינם מודרזים בעבודה ואין זה עבד נאמן אבל יודע לו באמונה שרע לו בלא המלך וידחה כל המשמורות עד שיבא לפני המלך אע"פ שאין יכול לדבר לפניו ואין ראוי לבא לפניו אע"פ יעשה לו רלונו כי רחמנות גדול עליו עד מאד:

לא יאמר אדם כשאוכל להתפלל בהתלהבות אתפלל ואם לאו לא אהנוס א"ע להתפלל כ"א אדרבא במשל המלך כשבא למלחמה משנה את בגדיו אותם שהם קרובים למלכות מכירים את המלך בתנועותיו ואותם שאין קרובים למלך רואים כשהם משמרים יותר באותו מקום מסתמא שם המלך כך הוא כשאינו יכול להתפלל משמרים את המלך שלא לגלות אותו לפניו ואם בן יחזק א"ע יותר כי הלא המלך בכלן ומסתתרין אותו בפניו:

ידוֹשׁוּב שבתפלתו הולך מהיכל להיכל וכשיבא לו מחשבה זרה מנרשין אותו כי דנין אותו בכל היכל אם ראוי לכנוס ואם אינו מתפלל בהתלהבות יתחיל להתפלל בכח ואם מתפלל בהתלהבות אזי יראה על המחשבה מה הוא אם באהבה רעה כגון ניאוף יביא אותה אל שרשה שהוא אהבת השי"ת דיש ז' מחשבות ולא יותר וזהו ז' ימי הבנין ובכל אחת יש ערב וזוקר, ערב לשון תערוכות שחשב מחשבה חילונית, וזוקר לשון בקרת שמבקר את השי"ת: ואלו הם אהבת השם, ואהבת עבירות, ויראת השם, ויראה רעה, כגון שנאה והתפארות שמפאד השי"ת, ורעה שמפאד א"ע, ונילוח, והודי, ויסודת לשון התקשרו'. וכל אחד כלול מיי' ובכל מחשבה רעה מחי' ח"ו שבעה עממין. וזה פי' מדרש דהגעלם העולם הי' מתמוטט אמר הקב"ה הא אברהם זימן למיפך בעולמות פי' מדת אהב' הא ישמעאל זימן למיפך פי' אהבה רעה ממילא כשחשב באהבה רעה מחי' את ישמעאל וטיגופת שעמו הא יחק פירוש מדת יראה. הא עשיו פירוש רליחה וכשחשב ביראה רעה הוא מחי' את עשיו וטיגופת שעמו ח"ו. אמנם אם חושב באהבה רעה. יאמר בלבו מה עשיתי שלקחתי חלק מעולם המחשבה אל מקום הטיגופת וזוה יוכנע ויבא עד לעפר ויביא זאת המחשבה

המחשבה למדת אין ואח"כ תבא אל העולם אהבה בזכרו אם אני
 אוהב את הדבר כזה כגון תעשה שטיפה סרוחה כמה יש לאהוב את
 השי"ת. וכן אם שומע איזה דבר שחוק ועיי"ז נולד לו שמחה יחשוב
 הלא זה חלק מעולם אהבה. וכן אם רואה או אוכל דבר שיש לו
 תענוג ממנו יחשוב הלא זה הוא חלק מעולם התענוג ויראה מאד
 שלא יתגשם התענוג ההוא כי אז תתענג על ה' כביכול למעלה
 מהשם אלא ישים כל עלמותיו אל התענוג ההוא כי הלא הוא חלק מעולם
 התענוג ויבא הוא לעולם התענוג והוא יושב כאן ואוכל והוא בעולם
 התענוג וכשאר"ך ועושה תענוג לעלמו מביא תענוג של השי"ת בכל
 העולמות וכן אם רואה דבר הזה שיש לו פחד ממנו יאמר מה יש
 לירא מדבר זה הלא הוא אדם כמותי ומכש"כ לפני בהמה וח"י אלא
 שהוא יתברך הנורא מתלבש בדבר זה כמה יש לו לירא ממנו
 בעלמו. וכן בהתפארות אם מפארין אותו ואם בל לו באמצע התפלה
 התפארות או שמפארין אותו שהוא לומד בכונה יחזק בעלמו יראה שהוא
 בונה לפני השי"ת. ואם בנינוח ינח את המדה הזאת או כמו שמבין
 יחזיק בעלמו ניוח. וכן בהודי' וכן בהתקשרות שלא יהא מקושר
 רק להבורא יתברך בעלמו:

צריך לרחם על השכינה שמדבר דיבורים ופורט אותם מהשי"ת
 דהטבעיות כשמדבר שתפול עליו יראה דהא עולם הדיבור
 הוא עולם היראה אמנם כשמדבר באהבה ויראה תפול עליו יראה
 כשי"ך להלאה יבא להתלהבות גדול ע"כ:

כשנרפלת לו מחשבה זרה אזי יתבושש עד מאד כי דחפו אותו
 מהיכל המלך וישב לתוך ההיכל בצושה רבה והכנעה גדולה
 מאד כי מ"ז הוא עבירה כמו מוליד ממזר ע"ד רחילא בטר רחילא
 אזלא כמו שהמחשב' דבר ומקבא כך הקול והדיבור הם דבר ומקבא
 ואם יש לו מוחין זעירין ומדבר דברי קדוש הוי כמו ממזר שיש
 לו לורה כמו אדם כשר רק הפנימית הוא רע כך הדיבור הוא
 באותיות קדושות רק המחשבה הוא רעה שחושב ד"א ומוליד ממזר
 דיבור קדוש. ועוד יחשוב כי הקב"ה אומר ומדוע באת בהתיבה
 ואין אני בהתיבה כי מחשבתי משוטטת בד"א:

וצפונך תמלא בטנס שיש למנוע מלהסתכל בדברים הגשמיים
 הטובים ומכ"ש להסתכל בנשים יפים שהוא מסתכל בעצור
 ממדתו וממלא בזה הראי' עובד א"ע ומזה ההרהור בל לו מ"ז
 עבירה בלילה ונתו כח בקליפה ונתעברה ממנו וזהו ולפי"ך מה
 שאתה

שאתה לופה בעצורך דהיינו על אשה ציפי שאיך מסתכל אלא
 בעצורך וזוה הרא"י נותן כח בהם ועוד אם יעשה זו קודם שילד בן
 יהי זה הבן שרשו בכחם ע"ד מ"ס האר"י ז"ל כבד את אביך
 לרבות אחיך הגדול והטעם שאת הגדול הוא כמו ענף הגדול שבאילן
 וענף עלמו יוליא עוד ענף אחד נמלא זה הענף יש לו יניקה מן
 הענף הראשון בן האח הקטן יש לו יניקה מאח הגדול לפי זה אם
 ניתן כח מעיקרא בקליפה ואח"כ נולד לו בן אזי הזה הבן כמו
 הענפים הנ"ל שעיקר הכח הוא בהם והבן הוא כמו יתרון זהו
 והניתו יתרו לעולליהם א"ל כך יש להתנהג בהסתכלות. אם הסתכל
 בפחט פתאום על אשה יפה. יחשוב במחשבתו מאין לה זה היופי
 הלא אם היתה מתה לא הי' לה זה הפנים אי"כ מנין לה זה היופי
 ע"כ זה בא לה מכה אלוקי המתפשט בה הוא נתן לה כח היופי
 והאדמיתום נמלא שורש היופי הוא כח אלוקי ולמה לי למשוך אחר
 החלק טוב לי להתדבק בשראש ועקרא דכל עלמין ששם כל היפוין וכן
 מה שמסתכל בשאר גשמיות כגון כלי. יחשוב מנין בא להכלי זה
 הגוי והגורה ע"כ התומר הוא פסולתו והטי והגורה הוא הרוחני
 והחיוני מזה הכלי והוא ג"כ חלק אלוקי ממעל. וכן כשאוכל יחשוב
 שהטעם והמתיקות של דבר המאכל הוא בא מכה החיוני והמתיקות
 של מעלה שהוא חיותו. ובדומם יש ג"כ חיות שאנו רואים שיש
 לדומם ההוא קיום ועמידה נמלא בכל מקום חיות אלוקי מומעל
 ואם מסתכל כך נמלא מסתכל במחשבה ואין ההסתכלות שלו אלא
 בעבודתו אי"ס צ"ה וזהו טוב לבטל ההרהור ואז אם יחשוב כך
 כל היום חה הוא. כלל גדול דמה שחושבין ביום האי מחשבה סליק אל
 רעיונים בשינה וחלום וזוה יזכה לראות בחלום החיות של הגשמי
 ההוא גופא שביום אינו רואה אלא הגשמי ובמחשבתו חושבת
 הרוחני מלוכש בגשמי אבל בחלום רואה הרוחני ערום מבלי לבוש
 והטעם כי החלום הוא מלשון עתים חלים והוא לשון חזק והענין כי ביום
 החיוני שבאדם הוא חלש שהוא מקושר בגוף ולכך אינו רואה החיוני של
 הדברים הגשמי' אבל בלילי החיוני שבאדם מתפשט מתוך הגוף אז החיוני
 הוא חזק לכן יכול לראו' החיוני גופא מזה יכול האדם לבא למדריג' הנבואה
 ולכן כתיב בכל הנביאים בחלום אדבר בו אבל מרע"ה הי' רואה בהקין
 חיוני של הגשמי חה שאמר דהמשי"ה אני בלדק אחזה פניך אשבעה
 בהקין תמונתך. פניך גופא בלילה כי אחזה מלשון חזיון לילה
 ומה טעם כי אשבעה בהקין תמונתך. תמונה הוא רמז על

הגורה כלומר כשאני מסתכל בדבר גשמי אין אני מסתכל על גשמיותו לבד אלא אני מסתכל שהתמונה דהיינו הגורה והמיוני שלך הוא והוא מלוכב בגשמי ההוא. וזה החכם פיניו בראשו ר"ל על הראש של הדבר דהיינו על הרומניות והחיות. זה ראש דברך אמת. וזה והמתנש' לכל לראש ופירוש הזהר רישא דכל רישין.

לפעמים לריך להראות גבהות לב"א משום כבוד הבורא וכמו שאמרו רז"ל ת"ח לריך שיהא בו א' משמיני שבשמינית

רק לריך לזהר מאד שיחשוב בלוחה שעה בשפלות עצמו ויחמר לבדו אג' באמת שפל מאוד ומה שאני עושה גבהות הוא לכבוד הבורא יסדרך שלעלמי אין אני לריך שום גבהות שאני תולעת ולא איש ולמה לי כבוד וגבהות אפי' במחשבה קטנה כל גבהות המור מאד וכל פני' הוא מלד גבהות וכל מחשבה הוא שיפור קומה שלימה ופוגם מאד למעלה ודוחק רגלי השכינה בגבהותו כמ"ש תועבת ד' כל גבה לבד וכשאומר לב"א יקשור עצמו במחשבה תחילה בבורא ית' וגשמת חבירו ג"כ בבורא מקושרת שכל אדם איט חי רק משפעתו הגשפע בכל הבריות. ויחשוב שאין אומר אלו הדברים רק לפני הבורא ית' לעשות לו נחם רוח ואין אני מדבר זה לפני חבירי שמה לי ר"מ בשבחו או בגבותו:

בבל דרכיך דעה. זה כלל גדול. דעהו לשון חיבור הה"י בוי"ו בכל מעשיו אפילו בדברים גשמיים ששואה לריך שיהי' עבודתו לזורך גבה לבד ולא כוונת ד"א אפילו המעט מן המעט לא תהי' לכוונת עצמו רק לש"ש: **בשם** ריב"ש. הוי זהיר בגחלתן שלא חטא שכל דבריהם כגחלי אש. וקשה ממי"נ אס גחלת סתם פ"י בערות ל"ל כגחלי אש ואס סתם גחלת משמע עוממות קשה למה יזהר בגחלתן שלא חטא סתם גחלות הם עוממות ואמרו רז"ל הנה לפעמים לריך גמור וגפל ממדריגתו ועובד אותו ית' בקטנות דהיינו שאיט מתפלל בכונה גדולה וגם הולך לפעמים בטל. והנה האדם הרואה את הלדיק במדריגה כזו שאין תפלתו ולימודו כ"כ בטונה וגם הולך לפעמים בטל פן ירהר אדם הרואה את הלדיק הג"ל שגם הוא יעשה כן מה אס זה שהוא לריך וחסיד עושה בכך כ"ש הוא לזה מזהיר התנא שלא ידמה א"ע לת"ח ולדיק כי הלדיק כשיהעורר משינתו ומתחיל ללמוד ומתפלל מקדם ימעלה כל הדיבורים בטלים אבל אמת הרואה אדם פשוט שאיך זדע כלל מהוד עבודת הבורא ית' איך ימלאך לבך לדמות א"ע

א"ע אליו וזהו הוי זהיר בנחלתן שלא תכזה ר"ל אפי' בשעה שנפלו ממדריגתם שהם כנחלת עוממות דהיינו שמדבר דברים בטלים ושאר מעשים בטלים הזהר שלא תלמוד מהם לפי שכל דבריהם כנחלי אש אפי' דברים בטילים שלהם כנחלי אש כר"ל :

אם אין אני לי מי לי כי לריך להיות בתפלי' מופשט מהגשמיות וזה אש אין אני לי דהיינו שאני מופשט מגשמיות מי לי דהיינו אין אני ירא מהמחשבות זרות אבל כשאתי לעלמי מה אני דהיינו כשאתי יודע ממני אז יש מחשבות זרות רבות גם אש אני כאן הכל כאן י"ל בדרך זה :

בל חכם יעשה בדעת פירוש מי שהוא חכם יעשה אפי' משא ומתן שלו בדעת. וכסיל אפילו כשהוא פרנס או ראש אולת הוא. יודע לדיק נפש בהמתו פירוש אפילו הנפש הוא מחבר לעבודת הבורא ומלת יודע הוא לשון התחברות :
בשם הריב"ש בפסוק יששכר חמור גרם ר"ל יש שכר ע"י זה החומר גרם :

בשם הרב מ"מ דק"ק מעוריב"ש.

בשעת הזיווג לריך להיות אין. וזה רבה גרם זכובים שאפילו כזכוב לא החשיב א"ע ויאהוב את אשתו כמו שאהב את התפילין בלבד רק שהם מלות ד' ולא יהרהר אחרי' כי הוא רק כמשל אחד טסע ליום השוק וא"א ליסע רק עם הסוס וכי בשביל זה יאהב את הסוס יש שטות גדול מזה כך בעוה"ז לריך לאדם אשה בשביל עבודת הבורא לזכות לעוה"ב ואם יניח עסקיו ויהרהר אחרי' יש שטות גדול מזה וימאס אותה. כי אם רואה אשה נאה יתשוב לה לא הלבן הוא מזרע האב והאודם הוא מזרע האם דם עכור שהם פרותים ומאוסים ואם יניח אלל המאכל ימאס המאכל רק הנאות שזרע האב נמשך מאבא עילאה עולם האהבה וזרע האם נמשך מאימא עילאה עולם היראה וזה היופי שלה מוטב לדבק באהבת ויראת הבורא ב"ה וכשמאס בעיניו העבירה ה"א נמאסים בעיניו כל העבירות כי מכה נולד אדם והאדם יש בו שס"ה גידים מרומזי' על שס"ה מלות ל"ת ונחבטלו כל השס"ה ל"ת וגם ריב"ש ע"ה אמר מפני מה יש לעבירה הו' תאוה גדולה כי מכה נולד אדם. והאדם יש לו תענוג מסתמא מאכילתו ושאר דבריו. וכל התענוגים הם מטיפה ההוא א"כ הוא דבוק הכל לקטנות ומוטב שידבק א"ע בהקב"ה :

והי' ד' לי לאלקים ר"ל בכל דרכיך דעהו הן טוב הן רע לתורה ומלות. כאשר יארע לו ח"ו איזה רע יחשוב צודאי הוא לכפר עונו אך הדיק אף על הדרך טוב יש לו לדאוג כי אולי מנכין לו מזכותיו וזהו והי' ד' לי לאלקים שהוא הוי' מדת הרחמים אולי הוא מדת הדין שהוא אלקי' ולריך אני להוסיף זכויות בתמידות: כשאדם מדבר דבור טוב והדיבור הוא החיות של האדם והחיות הוא ממנו ית' אז הדיבור סליק לעילא ומעורר דבור העליון ומשפיע עליו יותר חיות מלמעלה אבל כשהוא מדבר דיבור רע אזי יולא ממנו החיות ולעילא ג"כ לא סלקא אז קרוב הדבר להיות נפסק ממנו כל החיות לגמרי וזה מה שאומרים בלע"ז עבר האט אויס גירעט:

פעמים יש לעבוד להשי"ת בנשמה לבד דהיינו במחשבה והגוף יהי' עומד במקומו כדי שלא יחלה כשישתמש בו הרבה. לפעמים יכול האדם לומר התפילה באהבה ויראה והתלהבות גדול בלי שום תנועה ויהי' נראה לאדם אחר שהוא אומר אותן הדברים בלי שום דביקות וזהו העבודה הוא יותר טובה והולכות במהירות יותר בדביקות יותר להשי"ת מהתפילה שנראה בחוץ על האיברים ואין להקליפה אחיזה בזה התפלה שכולו הוא בפנימית:

מריב"ש כאשר גופו חולה גם הנשמה נחלשת ואינו יכול להתפלל כראוי אע"פ שהוא נקי מעבירות לכך לריך לאדם לשמור בריאות גופו מאוד ע"כ:

התפלה שהוא בשמחה גדולה צודאי יותר מקובל לפניו יתברך יותר מהתפלה בעלבות ובכ"י ומשל על זה כשעני שואל ומבקש ומתחנל לפני המלך בכ"י גדולה אע"פ אין נותנין לו אלא דבר מה אבל גשהר שואל ומסדר לפני המלך שבת המלך בשמחה ומתוך זה מבקש גם בקשתו אז נותן לו המלך מתנה מרובה מאוד כמו שנותנים לשררות:

יחשוב כשמחפלת שצלותיות מתלבש השי"ת. לפי שאין אנו יודעים מה שאדם חושב אה"כ דיבר. נמלא הוי הדיבור מלבוס למחשבה ויאמר בלבו מלך גדול כזה אני עושה לו מלבוס ראוי לי לעשות בשמחה וידבר בכל כמו כי בזה נעשה אחדות עמו ית' כי כמו בהאות ובהאות שורה הקב"ה נמלא הוא אחדות עמו ית': התורה חסה על ממונס של ישראל ולמה כן כי זה כלל גדול שכל דבר שאדם לובש או אוכל או משתמש בכלי הוא נהנס

מהחיות

מהחיות שיש באותו דבר כי לולא אותו הרומניות לא הי' שום קיום
 לאותו דבר ויש שם ניולות קדו' השייכים לשורש נשמתו. ושמתו כי
 זה טעם שיש אדם שאוהב דבר זה ויש אדם שהוא שונא דבר זה
 ואוהב דבר אחר וכשהוא משתמש באותו כלי או אוכל מאכלין אכ"י
 לזורך גופו הוא מתקן הגיולות כי אח"כ הוא עובד באותו כח הבא
 לגופו מאותו מלבוש או מאכל או שאר דברים בזה הכח עובד להשיג
 גמלא מתוקנים לכך. פעמים יארע דבר שהוא שכשכלה כבר
 לתקן כל הגיולין שהי' באותו דבר השייכים לשורש נשמתו אז לוקח
 תמנו השיג אותו הכלי ומתן לאחר ששייכים הגיולין שיש באותו
 כלי לשורש אחר. ואמר ריב"ש ע"ה שאוכלין ב"א ושותין ב"א
 ומשתמשין בב"א היינו בהגיולין שיש באותן הדברים לכך. לריך
 אדם לחוס על כלו ועל כל דבר שיש לו דהיינו מלד הגיולין שיש
 שם באותן הכלים בכדי לחוס על ניולין קדישין :

לעבוד את השיג ביראה ובשמחה וכן תרין ריעין דלא מתפרשין
 ויראה בלא שמחה הוא מרה שמורה לא יאות ללער על
 עבודת ד' הא"ך לעבוד רק תמיד יהי' בשמחה ואפילו באוהה שעה
 לריך ג"כ לעבוד אותו ואין פנאי לישב איש איך ומה :
 ולדבקה בו וכי אפשר לדבק עצמו בו והלא אש אוכלה הוא אלא
 הדבק במידותיו מה הוא רחום אף אתה רחום ע"כ
 פירוש כי לעבוד את ד' בהתלהבות זה דביקות גמור בו יתברך
 וזה אי' להיות תמיד רק מטי ולא מטי כדרך אש פירוש כמו באש
 שאם מנפחין אותו תחילה הוא מכבה ואח"כ יגדל האש ואש גופא
 יורד מעלה ומטה ומתנגע כן ההתלהבות הוא במטי ולא מטי כי
 תענוג תמידיו אינו תענוג. וזה מקש' הגמרא והלא אש אוכלה הוא
 ר"ל ההתלהבות נפסק ממך וזה במטי ולא מטי וכי אפשר לדבק בו
 יתבר' ותירץ הדבק במדותיו פירוש במלבושין באותיות פי' כי זה
 אפשר להיות תמיד במחשבתו לחשוב באותיות התורה והטורה הוא
 לבושו יתב' ואפילו כשמדבר עם ב"א יתשוב רק באותן הדברים
 ההם כי הם ג"כ מהקב"ה אותיות התורה. מה הוא רחום פירוש כי
 רחום אותיות חומר ר"ל כי הקב"ה אי' לרחם על חומר עכור וא"ך
 יכול להיות במחשבתו הדק מן הדק חומר עכור רק אם ימלס איש
 להיות במחשבתו חומר תרחם עלינו מתיכן בא הנימוס הלו זה
 בא אש אדם הוא רחום אז הוא פועל שהקב"ה מלביש עצמו
 בלבושו ומלמלם עצמו כביכול ומרחם עליו ג"כ וזה מה הוא רחום וזה

מביא

מביא רחמנות. הלימוד יהי צכח ובשמחה גדולה וזה ממעט מחשבות זרות. טוב עבד נקלה ממתכבד וחסר לחם כי אין סימן לעבודת הבורא רק אם יודע בעלמו כי נקלה הוא בפני עלמו אז הוא במדרגה ואז עבד לו יתברך ממתכבד בפניו וחסר לחם דהיינו השפע. נושג לכפור אם יש לו גליד גדול ואח"כ הוא קטן אפ"ה יכול הנהר לצווד בכפור ולעבור עליו והוא חזק מאד אבל אם אנו רואים שהגליד קטן ואינו חזק מוכח שלא הי' גליד חזק מקודם כן אנו רואים שאדם פעם עובד ופעם אינו עובד בודאי שלא עבד עדיין כראוי שאם פעם אחד הי' עובד כראוי אז הי' עובד תמיד:

צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו ר"ל דרך מוסר כי יש צ"ח ההולכים לדבר מלוה להתפלל או כיוצא בזה ובאמצע הדרך עומד לדבר עם צ"ח אף שעושה אח"כ המטה עבירה הוא בידו שלא הלך בזריזות והעונש שלו לאחר פטירתו ג"כ מדה כנגד מדה לפי שידוע מכמה ספרים שמעבירים אותו על הנהר על מעבר קלר מאד וזה לו יבא קשים עד מאד כי יש לו פחד ורעדה אך לריק הוא לרוץ מהרה מאד כי זה פעולה לעבור מהרה והנה באמצע הדרך והמעבר שולח לו הקב"ה מלאך אחד לעכבו ומלאך הזה הוא שנברא מאותו המטה ופי' לאותו המלאך לער כי במתשבתו שחושב צביתי לילך לדבר מלוה נברא נשמה למלאך ובעשיית המטה נברא הגוף ובשכיל ששהה אותו לברוא הגוף מחמת שעמד לדבר עם צ"ח ע"כ ג"כ בא המלאך באמצע המעבר לעכבו כדי שלא ירוץ. וזהו לרק לפניו יהלך וכו' ופשוטו כל המלות האלכיים לפני אדם אחר פטירתו אך שיראה בשעת הליכתו שהלך לדבר מלוה שילך בזריזות ולא בעללות בכדי שיסם לדרך פעמיו ולא יעכבוהו במעבר הנהר:

דברי פיו און ומרמה חדל להשכיל להיטב פירוש דברי פיו של היצר הרע חדל להשכיל להטיב. פירוש דודאי שאין היצ"ר מפחה האדם שלא ילמוד כלל כי ידוע לו שאין שומעו האדם לזה כי כאשר לא ילמוד כלל לא יהי' חשוב צמיני הבריות ואינו נקרא למדן. אך היצ"ר מפחה אותו שלא ילמוד איזה דבר שיבא לו יראת שמים מזה. כמו ספרי מוסר או ש"ע לידע הדין על זוריו אך מפחה אותו שיפסוק תמיד בגמרא עם כל המפרשים וזהו חדל היצ"ר להאדם להשכיל להטיב. ר"ל שהוא מנעהו מלפסוק גם בלימוד זה שיבא להאדם טובה בלימודו דהיינו יראת שמים:

המכוין במפלתו בכל הכוונות הידועות לו אינו מכוין רק אותן הידועות לו. אבל כשאומר התיבה בהתקשרות גדול נכלל בכל התיבה כל הכוונה מעלמן ומאליהן. שכל אות ואות הוא עולם שלם כשאומר התיבה בהתקשרות גדול בודאי מעורר אותן העולמות ועושה פעולות גדולות בזה. לכן יראה אדם להסתכל בהתקשרות ובהתלבבות גדולה ובודאי יעשה פעולות גדולות בעולמות עליונים כי כל אות מעורר למעלה :

יתשוב כשלומד מה שאמרו בגמרא אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה. ויאמר בלבו הלא הוא ית' לימלא איש ושורה בכאן וראוי לו ללמוד בשמחה וביראה ובאהבה :

ושמעתי מריב"ש ע"ה מפני מה נקרא עלמא דחירא דאפילו עבד הבא לשם נעשה בן חורין. פי' שכל דבר הוא מהתפשטות הקב"ה ע"י מדותיו אהבה ויראה כידוע. רק שאהבה הוא בגלות מלובשת בגשמיות באשה או במאכלים וכשנותן אדם אל לבו שזאת האהבה הוא מלבוש לו ית' וח"ו הוא הפשיט אותו ית' ממלבושו יחרד חרדה גדולה בזכרו אח מעשה הרעה שעשה ויבוש ויכלם. ויאמר בלבו אם אני אוהב זאת שהוא רק אהבה שגפלה בשצירה מלובשת בטיפה סרוחה. כמה יש לי לאהוב אותו ית' וכן ביראה אם ירא מעכו"ם או מחרב יאמר בלבו מה יש לירא מאדם כמוני אלא בודאי הוא ית' הבורא מלובש בזה האדם וכמה יש לי לירא ממנו ית'. וכן התפארות וכל השאר וכן אם שומע אחד מודבר והוא מתפלל. יאמר למה הביאו ד' הלום לדבר בתוך תפלתי הלא כל זה בהשגחה פרטיית. אך הדיבור הוא השכינה ושרתה השכינה בפיו של זה האדם. כדי שאחזק איש לעבודה. כמה יש לי לחזק איש בעבודה הוא תפלה ובפרט אם האיש המדבר הוא נכרי או קטן. נמלא כביכול השכינה באדם כזה כמה ראוי לו לעשות בזריות :

ארבע אבות מייקין השור והבור המצעה וההבער. השור לשון אשורנו לשון הצטה והסתכלות וזה הראי' מייק לב"א. והבור לשון שדה בור שאינה חרושה וחרושה והוא מי שאינו לומד אלא הולך בטל. המצעה לשון שן שאוכל כל דבר. וההבער זה הכעס שהוא הרחפת האש :

רבי אומר איזה דרך ישרה שיבור לו אדם. פירוש איזה דרך ישרה מאיזה מדות ימנע עלמו ממנו. שיבור לשון ריקות ע"י

אמר

אמר כל שהוא תפארת לעושיה ר"ל שעושה המזוה בסתר ואין אדם יודע ממנה. אבל אם סובר הוא במחשבתו שעובד ד' ואללו הוא התפארות. וכ"ש שתפארת לו מן האדם ר"ל שהעושה המזוה לקבל תפארת מן האדם שיאמרו עליו זה הוא ירא אלקים. מכ"ז ימנע א"ע. ואם תעשה זה אזי היו זהיר וכ"ו שאז אין אהה יודע מתן שכרן של מזות אלא תעשה שיהי כ"ר לצורה ית' בלי שום תשלום גמול מלקבל התפארות. שאם תרצה לקבל התפארות תדקדק במזוה אם הוא קלה. שאם הוא חמורה תקבל התפארות ואם הוא קלה לא תעשה אותה:

שלישה ספרים נפתחים בר"ה. לדיקים גמורים הם שכל דיבורם הם בדברי קדושה בתפלה ובתורה ליחד הדיבור בעולם המחשבה שכל תפלה וד"ת לריך להאמין שמיחד צוודאי עולם הדיבור בעולם המחשבה אם הוא בכוונה. ואע"פ שמתפלל ואין נותנים לו בקשתו מה שהוא מתפלל עכ"ז באיתערותא דלתתא שהוא מיחד עולם הדיבור עם עולם המחשבה. בזה הוא גורם למעלה. ע"כ אלו צ"א שכל כוונתם ליחד עולם הדיבור עם עולם המחשבה הם לדיקים גמורים. וזשרז"ל אין עומדים להתפלל אלא מתוך כווד הראש ר"ל כשמתפלל בכוונה אז הקב"ה מתפאר בעולם הדיבור ובא התפארות בכל העולמות ונפל עליו ג"כ התפארות. ויזהר שלא יבעל מהדביקות שלא לחשוב בהתפארות שלו איך הוא מתפלל בכוונה גדולה:

בינונים הם אותם שבתפלתם מכוונים גם לזה שיעשה הקב"ה בקשתם מה שהם לריכין לרכי עוה"ז. הם תלויים ועומדים עד **עד יוה"כ** ר"ל עולם המחשבה נקרא יו"כ ר"ל תלוי ועומד עד המחשבה ר"ל אחרי כוונתם. אם כוונתם לש"ש בבקשת לרכי עוה"ז בכדי שיהיו פנויים לעבודתו ית'. אזי גם הם נכתבים לחיים כי כוונתם נתייחדו עולם הדיבור בעולם המחשבה וג' ספרים רענו לומר דיבורים:

ואלה שמות בני ישראל בשם ריב"ש זל"ה. ע"פ שנאמר שמו את ירושלים לעיים נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים. ר"ל כי בעוה"ז גלות בא לעולם בשביל ששמו את ירושלים לעיים. כלומר כשבא לאדם איזה יראה או איזה שלימות במעשה המזוה באה לו מזה גבהות. וזהו שמו את ירושלים לעיים. פירוש שמו את יראה שלם שיהא לעיים ל' גל גבוה וגדול. ואם עושה איזה עובדא

כמו תורה או תפלה עושה אותה לנצל וכיכור כלומר בלא דחילא ורחימא רק כמנגן עלי כיטור ונצל וזה גורם ח"ו שעבודה שלו הולך אל הקליפות וז"ש מאכל לעוף השמים שהם הקליפות הנקרא כך ומי גורם זה מחמת שעשה עובדא שלו לנצל וז"ש נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים ולחיות הארץ וזה שכתב גם כן כאן ואלה שמות ומי גרם לגלות ולשיממון וזה הבאים מזרימה במזל הגלות ומפרש ראובן ר"ל כאשר עשה איזה עובדא אומר בלבו ראו מה ביני לשאר ב"א שאני עובד עבודתו בשלימות וראוי הוא שהשם ית' ישמע בקולי וילוו אלי וזהו שמעון וכן שאר שמות :

צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה. כי הגה יש ב' מיני לדיקי' ושניהם לדיקים גמורים אך החילוק ביניהם האחד הוא המיד בדביקות בהש"ת ועושה עבודתו המוטלת עליו והוא לדיק רק לעצמו ולא לזולתו כלומר שאינו משפיע מדקתו לאחרים. וזהו הנמש' לארז שאמרו חז"ל שאינו עושה פירות רק שהוא לדיק בפני עצמו ואינו עושה פירות שיחזיר לאחרים למוטב וירצו ויפרו לדיקים בעולם זה אינו עושה אלא לעצמו ישגה ומרבי' שכרו. אבל הלדיק הב' הוא נמשל להמר העו' פירות. וזהו כתמר יפרח כלו' שהוא מוליא יקר מזולל ומפרי' ומרבה הטוב בעולם וזה שאז"ל מקום שבעלי תשובה עומדים אין לדיקים גמורים וכו' ר"ל שזה הלדיק הב' המוכר הוא הנקרא בעל תשובה פ"י שהוא בעל וארון אל התשובה כי הוא החזירם למוטב ורבים השיב מעון וגרם תשובה בעולם שכרו כפולה ומכופלת הרבה יותר מלדיק הראשון הכל' אף שגם הוא לדיק גמור :

גם זה הוא כלל גדול כשיבא לאדם מלוא במחשבה אל ימנע לעשותה משום יוהרא או משום איזה פני' בה. כידוע מתוך שלא לשמה כו'. כי גם במעשה טובה נפעל למעלה כלי טוב ומחשבה נעשה פנימית הכלי :

ראשית דבר ל"ל הבחירה. ואחר הבחירה ל"ל פיו ולשונו שוין להאמין באמונה שלימה בלי שום פני' סזכה"כ ובכל דבר יש חיוחו ית'. לפיכך כל אהבה ויראה וכל שאר מדות הכל הוא ממנו ית' אפי' דברים רעים שבעולם. לכן אין ראוי לאהוב ולירא ולהתפאר ולגלח וכל שאר מדות חוץ ממנו ית'. כי ראוי לחשוב באותה דבר שאני מחירא ממנו או אהב הדבר ראוי לחשוב מהיכן באה כאן היראה או האהבה הלא הכל ממנו ית' שנתן היראה והאהבה אפילו בדברים רעים. למשל חיות רעות או מכל המדות

המדות שנפלו בעת הסבירה ולפיכך אין היראה כי אם ממנו ית' ולמה לי לירא מניזון אי ממנו שבבחינה רעה. כי טוב לקשר אותו ביראה גדולה. וכן באהבה, וכן בכל המדות. להוציא משם הניזון ולהעלותו אל שורשו. וכן כשמודבר אל יתשוב שהוא המדבר אלל המיות שבו הוא הבורא ית' המדבר בו והוא המעלה הדיבור אל שורשו. וזה גם כן נכלל השמות. כי כן הדיבור ג"כ אלל חבירי כמו אללי הכל מאתו ית'. וכן בעת האכילה יהי מתשברו להוציא המיות שבה להעלותה למעלה בעבודת הבורא ית'. וכן בכל שאר דברים הכל יהי מתשברו לעשות כדי לקשר עצמו למעלה :

מעם למדת אהבה ויראה מפני שאם לא הי' לאדם כ"א האהבה של השי"ת. הי' האדם רגיל תמיד עם השי"ת וגם הי' נטבע באדם אהבה ונעשה לו טבע. אך מכת היראה שעמה הוא ירא לגשת :

להבין מה קטנות ומהו גדלות. ד"מ כשאדם יושב ללמוד תורה שלא בהכנה הוא בקטנות שאין שכלו שלם. אבל כשהוא לומד בהכנה ובהתלהבות. אז הוא במדרגת גדלות שמקושר במדרגות עליונות. וכן בתפלה ובכל מזה שמושה האדם יש קטנות וגדלות :

יש לתמוה מה שכתוב בתורה והנה טוב מאד כמה פעמים בתעשה בראשית. ובמשנה תורה כתיב ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב את המות ואת הרע. מתיכן בא הרע. אבל אין לפרש כמו שאנו אומרים רע ממש אלל הרע הוא ג"כ טוב. רק שהוא מדריגה תחתונה מהטוב גמור. וזה רמוז בזהר מלעיל ומלרע וזה כשפועלים טוב אז הרע ג"כ נעשה טוב. אבל כשמוטאים ח"ו אז נעשה רע ממש למשל המכבד את הבית טעשוי לפנות את הבית והוא טוב קצת אבל הוא במדרגה תחתונה. ועכ"פ טוב הוא. וכשנרין להכות בו את התינוק שהוא מוטא אזי הוא המכבד נעשה רע גמור ומכין בו את התינוק :

כל ימי עני רעים על פי מה שאמרו רז"ל אין עש אלל מן הדעת כך פירושו. כל ימי עני שהוא בדעת רעים ר"ל שאין תפלתו ולמודו נחשבת כלל לפניו ית' כי בודאי הם בלא דחילה ורחימא ולא פרחת לעילא ופריך והא איכא שבתות וימים טובים רצה לומר שבודאי בימים הללו בא לכל אדם התעוררת מלמעלה ובודאי מתפלל בטובה בהם. ותימן שגוי ווסת רצונו לומר אף שמתפלל עמה בכונה ורואה את עצמו מתפלל

בכוונה ומחמת זה באה לו גיאות וגדלות כלבו ורואה את עלמו שפלה עמה במדרגה עליונה לכן אף עתה הם רעים לפי ששינוי חוסת היא תחילת חולה מעיים רלונו לומר שאין הילר הרע מתגרה אלא מתוך אכילה ושתי' ומחמת זה באה לו הגאווה ודיל' ;

פירוש הפסוק בתהלים אודה ד' בכל לבי אספרה כל נפלאותיך הנה יש לומר על פשט הפסוק דבשלמא מה שאמר אודה ד' בכל לבי גימא. אבל סיפא דקרא אספרה כל נפלאותיך קשה הלא כתיב מי ימלל גבורות ד' ישמיע כל תהלתו איך אמר אהפרה כל נפלאותיך. ואיל עפ"י מש"כ בזהר והאלקים נסה את אברהם הוליל נסה אברהם. ויובן עפ"י הידוע כי מדת אברהם הוא חסד כמ"ש חסד לאברהם וארז"ל שיש מלאכים שאין אמרים סירה אלא פעם אחד בשבוע ויש אמורים פעם אחת ביוזב ומה שאמרים אמורים בקי"ור יש אמורים קדוש ויש אמורים ברוך ויש אמורים פסיק אחד כמ"ש על מלאכים ידועים שאמרים כל אחד פסוק אחד מן המזמור הודו לד' כי טוב וכיולא. והנה לאיש הישראלי ארשה לומר ולקלם בכל עת וזמן להאריך בכל מיני קילוסין ושיירות ותשבות. ולהבין זה משל למלך שבאו כל עבדיו ושאר לומר הרמנין לפניו ולקלסו והנה לכל אחד ואחד יש זמן ושיעור לקילוסו לפי ערכו ותשיבותו. וכל זה כאשר יש רזון לפני המלך אבל אם פני המלך ח"ו בכעס אזי ירחים לקלסו כל עיקר כמ"ש מה לקלם המלך. בשעת זעם. ומחמת חשש זה שהם מסופקים חולי ח"ו המלך בכעס או פן וחולי יכעסם בשביל איזה דבר לכן דרכם לקרר בכל היכולת ותיקף ללאת מאת פני המלך. והנה בבוא בן המלך חביבו ואהובו לקלם המלך הנה הבן אינו מושש לכל זה כי אם אף המלך בכעס כאשר רואה בנו חביבו ככנס שמחה ותענוג לאביו. והנה אמרנו בבוא השמחה ואהבה נסתלק הכעס הגם שהוא כך טבעיות מ"מ לריך להבין ענינו. וי"ל שכאשר האהבה והשמחה גוברות וגורמות להכעס והזעם שיעלה למעלה אל שרשו ושם הוא נמתקה כידוע שהדינים אינם נמתקים אלא בשרשם. וזהו פירוש הפסוק והאלקים נסה את אברהם ר"ל אלקים שהוא הדיגין נסה נתעלו ונסתלקו למעלה למעלה ונמתקו. ולמה את אברהם. כלומר מכת האהבה והחסד שהוא אברהם שהוא נמשל לכן מלך כו' ונחזור לענין המשל הנ"ל שאמרנו שהבן קולם בלי שיעור כי הנה יש חיוז על הבן לקלם את אביו עד

אין קץ ושיעור מחמת צ" עניינים אחד שהוא אביו ומלט החיוב מוטל עליו להודות ולהלל ביותר ומה גם שאין לו חשש וכו' עוד על זה גופא יש להלל לאביו המלך שמתן לו רשות כזה לקלמו בלי שיעור שלא נתן רשות כזה לשום שר וטפסר. ועלמה שמוחנין איזה יתרון מלפילא שייך לומר בו לשון הודי' כמ"ס בלידת יהודה ותאמר לאה הפעם אודה. ואפשר יהי' הפסוק כך אודה ד' בכל לבי כלומר לבד השבח והקילום שאני מחוייב לקלמו כמלות הבן על האב לבד מזה אודה לו כי ד' בכל לבי. כלומר אהבתו ית' תקוע בלבי זה מורה שגם אהבתי תקוע בלבי כי כמים פ"א פנים ומטעם זה ניתן לי רשות לספר כל נפלאותיך. אבל מי ימלל וכו' לכן מספר ר"ל המעט מה שיש ביכולת בידי להודות ולספר יהי' נחשב כאילו ספרתי כל נפלאותיך. כי אין המניעה ממני רק שבלתי אפשר לסיים שבחי' דמרי' חלמא ולספר כל נפלאותיך. כי אין להם שיעור וקץ. לכן מה שאני מספר כלומר המעט שאני מספר יהי' נחשב כאילו הם כל נפלאותיך. כי החיוב מוטל עלי לספר שבחו בלי שיעור מחמת צ" עניינים כן נראה לי:

כל המרבה דברים מביא חטא. פי' חיסרון שאפי' כשמדבר דברים עם בני אדם בהכמות התורה מ"מ השתיקה יפה מאד יותר שיזכר יותר בשתיקה לחשוב בגדולתו יחברך ולקשר א"ע יזכר משקשר את עלמו כדיבור:

לפעמים שוכח במסה ונראה לב"א שהוא יסן והוא בלוחה שעה מהבודד עלמו עם הבורא ית'. זהו מדריגה גדולה שיראה תמיד הבורא ית' בעין שכלו כמו שמתחל על אדם א' ויחשוב שהבורא ית' מסתכל גם כן עליו כמו אדם אחר שמתחל עליו כשיהי' תמיד במחשבה זכה וברורה:

מרחלה ידבק עלמו בצורה ית' למטה כראוי ואחר כך יכול לעלות למעלה ונריך לירד למטה כמה פעמים ציוס לנות עלמו מחשבתו מעט. ויש כמ"ס שאינו יכול לעבוד רק בקטנות ואינו יכול לעלות לעולם העליון:

פעמים יכול לדבק עלמו שלא בשעת התפלה למעלה שיחשוב במחשבתו שהוא למעלה מכיפת הרקיע. אח"כ יחוק עלמו לעלות למעלה. ופעמים אפילו בשעת התפלה אינו יכול לעלות למעלה עובד בדחילו ורחימא למטה. ומכאן מה שמדבר בדחילו ורחימו למטה ומדבק עלמו בצורה ית' יזכה לעלות למעלה מכל הרקיעים והקפאות

והכסאות והאופנים והשרפים ומדבר שם בלוחו העולם:
 ידעו שבורא מלא כל הארץ כבודו ושכינתו תמיד אללו והוא
 רק מן הדק והוא אדון כל מעשים שבועלם והוא יכול לעשות כל
 מה שאני ארפון ולכך אינו יפה לו לבטוח רק בו יתברך:
 וידעו שמו שמסתכל על דברים גשמיים כן מסתכל בשכינה
 שהוא אללו וזה עבודה בקטנות:

והעמים יכול להבחין שיש עוד כמה רקיעים עגולים והוא עומד
 בנקודת הארץ הקטנה וכל העולם כאין נגד הבורא ית' שהוא
 אים והוא עשה למלוא פנה בעלמו מקום לברוא בלוחו מקום העולמות
 ואע"פ שהוא מבין כך בשכלו מימ אינו יכול לפלות לעולמות העליונים.
 זה מרחוק ה' נראה לי שרואה את השמים מרחוק. אבל כשהוא
 עובד בגלותו הוא מחזיק עלמו בכח גדול ועולה במחשבתו ובוקץ
 כל הרקיעים בפעם אחד ועולה למעלה מהמלאכים והאופנים
 והשרפים והכסאות וזה עבודה שלימה:

וידעו תמיד בשמחה ויחשוב ויאמין באמונה שלימה שהשכינה אללו
 ושומרת אותו. והוא מסתכל על הבורא ית'. והבורא ית'
 מסתכל בו. והבורא ית' יכול לעשות כל מה שהוא רולה אם הוא
 רולה מתריב כל העולמות ברגע אחד ובורא אותם ברגע א'. ובו ית'
 משרשים כל הטובות והדינים שיש בעולם. שכל דבר יש שפשו
 וחיותו. ואין אני בוסח ומתירא רק ממנו ית':

גדול ד' ומהולל מאד בעיר אלקינו הר קדשו. ואיל עפי מיש
 ישראל אשר כך אהפאר. שיש להשיגת התפארות גדול
 והעטג ושיעשוע ממעשי הלדיק עם תורתו ותפלתו. ואר"ו בראתי
 ילה"ר בראתי תבלין א התורה. ר"ל מאד גדולה אהבתך וחיותך
 אלינו. אהה בראת הילה"ר ואתה בראת התורה ואתה
 נותן בנו כח לכבוש הילה"ה ולמתקו ע"י התורה כמו תבלין לקדירה
 נמלא הכל ממך ומשלך ומטמך פעלנו כ"ז ואע"פ כן יש לך
 תעטג גדול מזה ואתה מתפאר בנו כאילו עשינו הדבר מעולם ידנו
 ובוה ניכר אהבה עזה וחיבה יתירה נודע לנו שנקראנו בני למקום
 משל לכן חביב אלל אביו שבה אורח אחד לתהות את הבן בקנקט
 והנה לא ה"י יכול להבין כלל ההלכה ההוא מתוך גודל עומק'
 וחריפתה והנה נותן גודל חיבת האב עליו לא ה"י יכול לסבול
 לער בנו חביבו שהוא מתקשה מאד ואינו יכול להבין מה עשה
 אביו פתח לו פיתחא בהאי הלכה והראה לו את הדרך אשר ילך בה
 ואשר

ואשר יאל ואשר יבא בשיקול וטרי' כמעט אשר הגיד לו כל תוכו של ההלכה והנה בא האורח ההוא לשאלו אותו ההלכה ולתהותה בפני אביו והתחיל לומר ההלכה והאורח שאל אותו כמה שאלות ומקשה כמה קושי' והוא משיב דבר על אופניו והוא מותיב והוא מפרק בשכל זך ובהיר ואביו רואה ושומח ומתענג ומתפאר מזה ואעפ"כ שמכחו עשה כל החיל הזה עכ"ז יש לו תענוג גדול. והנה כראות האורח שיש לאביו תענוג מזה רצה האורח להוסיף תענוג לאביו והתגבר על הבן והוסיף לשאלו אותו ולהקשות קושי' חדשות חזקות ועלומות והבן ההוא בהיותו בטוח על אביו התחכם מעלמו והתעורר ופירץ כל הקושיות. ח"ש כל הגדול מחבירו ילרו גדול ממנו וארז"ל שטן לש"ש נטכיון. הגמ"ש מוכן כי בראותו שהלדיק כובשו ויש להשי"ת תענוג גדול מזה הוא מתגבר עליו בכל יום והוא כובשו ומתגבר על ילרו זשרז"ל הקב"ה קראו ליעקב אל לשון חזק וגבורה כמו את אילי הארץ לקח וזהו קראו אל שהלדיק נקרא גבור הכובש את ילרו. ולעתיד ארז"ל ללדיקים נדמה היל"ה"ר כהר גדול ואז יהי' כיכר גלוי ומפורסם לכל גבורת הלדיקים שכבשו הר גדול כזה. ואפשר שלעתיד יקראו הכל שם הלדיקים בשם אל שזהו רמז הפסוק בעת יאמר ליעקב ולישראל שהוא הלדיק יאמר לו מה פעל אל כמו אדם השואל בשלום חבירו אתה פלוני מה אתה פועל ומה שלומך כך יאמר ללדיק מה פעל אתה אל. והמשך הפסוק הוא כך גדול ד' ומהולל מאד כלומר עלינו לגדלו ולהללו על כל טוב אשר הוא גומל אותנו כי כל הגדלות והתפארות שיש לו ית' מעבודתינו הכל הוא בעיר לשון התעורר' חלקינו שהוא המעורר אותנו ונתן לנו כח לעבדו ולהתגבר כמשרז"ל אלמלא הקב"ה עוזרו כו' ואע"פ כן יש לו ית' תענוג והתפארות ומשלם לנו שכר גדול משלם כאלו עשינו הכל מעלמינו אבל באמת העבודה האמיתית הי' לריכה שיהי' מחמת התעוררות עלמינו שאנחנו חלק חלקי ממעל וזהו בעיר פי' בהתעוררנו חלק חלקי שבתוכינו וזהו חלקינו וכו' :

בתיב הרים כדונג נמוח מלפני וכו'. ובפסוק שלאחריו יחד הרים ירננו. כיגד יתקיימו שני הכתובים האלה. וא"ל כי ידוע מה שאמרו רז"ל אין הרים אלא האבות. וגם אמרו רז"ל האבות הן הן המרכבה. ויש להבין הא"ך הוא שהאבות התחמונים יהיו מרכבה לשכינה. אך ידוע שאברהם הוא מדת אהבה שהוא מדת

החסד. וילחק מדת הירא'. ויעקב מדת תפארת המכריע. וארז"ל ג' סימנים בישראל רחמנים ביישנים גומלי חסדים שהם ג' מדות של האבות מתחיל לעילא. רחמנים הוא מדת יעקב. ביישנים הוא מדת יחזקאל שהירא מחבירו הוא בוש ממנו. וגומלי חסדים הוא מדת אברהם חסד. והנה זה לעומת זה עשה חלקים. כמו כן יש בטומאה הג' מדות הגיל הנקרא אבות הטומאה אך ההפרש שצנייהם כי בקדושה כל הג' מדות כלולים זה בזה. למשל כי האובז את חבירו מרחם עליו וגם לפעמים שלא יוכל למלאות חסן חבירו הוא בוש ממנו נמצא שלשתם כלולים זה בזה והם כמו אחד שכן בקדושה הוא אחדות גמור. אבל בטומאה הג' מדות הם נפרדים יתפרדו כל פועלי און שהוא אובז אהבה זרה דבר א' וירא מדבר א' ומרחם על דבר אחד. וז"ש הרים כדונג נמסו הרים של הטומאה ולכן לא נאמר יחד לפי שאין להם אחדות רק פירוד כמזכר לעיל. אבל בפרש' שני' מדבר בהרי אבות הקדושים שהם אחדות גמור יחד הרים ירננו. ופירוש הפסוק יתפרדו כל וכו' רמוז להגיל כי מדות רעות אשר באדם ח"ו נקראו פועלי און שהם המציאים לידי און עלמו שהוא עבירה ממש. והמדות הורות שאין להם יחוד וחיבור יחד לכך אמר יתפרדו כל פועלי און הרי הם נפרדים ולא אחדות להם ולכך אמר פועלי און ולא אמר עושי און לרמוז שאף הפועלים של און אין להם אחדות: דורגי ד' דרכי וכו' והנה ידוע כי דרך נקרא כבושה ואורח נקרא שאינו כבושה ויכולים לפעמים לתעות מתוכה וליקך למקום סכנה מה שאין כן בדרך כבושה שאין מקום לתעות מתוכה. כן באדם יש צ' ענינים אלו יש לאדם דרך כבושה בעבודת הבורא ית' שילך תמיד בזה הדרך בודאי לא יתעה מתוכה דהיינו אדם שפורש א"ע מכל הדברים ואינו עוסק רק בתורה יומם ולילה ואינו מדבר רק דברים ההכרחיים ולא יותר. ויש ג"כ דרך אחר שאינה כבושה ונקרא אורח דהיינו אדם שמדבר לפעמים עם צ"ח אך הדיבורים הם לש"ש דהיינו שמדבר אלה הדברים שיבואו מהם איזו מוסר או אהבת השם או יראת השם וכיוצא. או אדם שיודע להעלות דיבורים למעלה בקדושה כידוע מכמה צ"ח נמצא שבדוראי מותר לדבר בדברים כאלו. אך סכנה יש בדיבורים אלו. כי אולי יתעה מדרך הטוב ויתחיל לדבר דברים בטלים ג"כ כדרך המון עם. ועל זה לריך האדם להתפלל ולבקש מאתו ית' שישיע אותו

כשיראה לילך בזה האורח כי בלתי סיוע מאתו ית' צקל יוכל לתעות באותו דרך הר"ל. לכן לריך האדם לחגור מחגיו בתפלה שלא יבא לידי מכשול עבירה ח"ו. וזה פירוש הפסוק הודני ד' דרכך ר"ל שחורני שאדע דרך הכבושה ואז אהי יכול לילך בה בעלמי ונחמי באורח שלא אוכל לתעות בה ובקשתי שתחננו בסיוע ועזר וסעד שאלך במישור ולא בעקלתון כי זולת זה העזר שלך ח"ו אוכל לתעות בה כנז"ל:

וזהו רמז הפסוק בכל דרכיך דעשו וכו'. פירוש בכל דרכיך הכבושים לריך האדם בעלמו לידע היטב איך ילך ויתנהג בהם. וזהו יכול האדם לידע ולהתנהג והוא פירוש והוא יישר ארמותיך דאפי' אותן הדרכים שאינם כבושים ויישר לפניך ויהיו לך לסיוע ועזר שלא תתעה:

זה כלל גדול בכל מה שיש בעולם יש גיולוים הקדושים אין דבר ריק מהגיולוים אפי' עלים ואצנים אפי' בכל המעשים שאדם עושה אפי' עבירה שאדם עושה יש בה גיולוים השבירה. ומה הוא גיולוים השבירה היא התשובה. ובשעה שמושה תשובה על העבירה מעלה הגיולוים שהיו בה לעולם העליון. וזה שאמר נושא עון פירו' נושא עון נושא ומעלה העון למעלה. וזהו גדול עוני מנשוא להריומו ולהעלותו לעולם העליון:

דע מה למעלה ממך. פי' דע שכל מה שהיא למעלה הכל הוא ממך:

שעם למה אומרים הודו בין קרבנות ובין פסוקי דזמרה וא"א בתוך פסוקי דזמרה כי ידוע שהקרבנות עש"י ופסוקי דזמרה יצירה ויוצר אור בריאה והוא סוד אופנים וחיות ושרפים וסוד שמותיהם הוא בעש"י הם נקראים אופנים לשון גלגל שהמלאכים אשר עם חושקים וגוללים להתקשר למעלה. וגם הם בסוד נפש לשון יתרון ותוספות שחושקים להוסיף לר' יתרון וחיות והמלאכים דיצירה הם יותר עליונים ויבא להם החיות יותר מלמעלה ולכן נקראו חיות:

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ד